

új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

Átkelés a Piavén (Archív fotó)

„...osztán a miénkek akkor mentek lóval s ágyúval s mindennel keresztül a Piaván. A hidak megvoltak még akkor. Osztán ellőtték a hidakat, s minket nekiszorítottak a folyónak. S akkor a Piavát lecsapták, s belékergettek. Völgyzáró gátja volt az olasznak valahol ott fenn a hegyekben, s akkor ott ellőtték a hidakat, s nem tudtak visszajöni a miénkek, mindenkit sodort belé, vaj ötvenezer ember hótt az akkori támadáson meg.”

(Részlet Gazda József: A háború keresztjei c. írásából)

**FIGYELEM! AZ 1%-OS EGYHÁZADÓRA SZÓLÓ
BELEEGYEZÉS (MEDGIVANDE) BEKÜLDÉSI
HATÁRIDEJE OKTÓBER 31-ÉN LEJÁR!**
(NYOMTATVÁNY ÉS TÁJÉKOZTATÁS A 21-22. OLDALON)

MOLNÁR-VERESS PÁL lelkész
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Tel: 033-275 022 Mobil: 070-602 29 68
Magán mobil: 073-578 01 55
E-mail: tggparokia@gmail.com

EGYHÁZI TISZTSÉGVISELŐK

Dr. SEBESTYÉN GÁBOR
a Stockholmi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács világi elnöke
országos főfelügyelő
126 47 HÄGERSTEN Fastlagsvägen 42/1
Tel: 08-184 172 Mobil: 073-966 04 75
E-mail: g.sebestyen@comhem.se

GAAL ANDRÁS
a Jönköpingsi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
országos főgondnok
567 31 VÄGGERYD Smedbygatan 21
Tel: 0393-161 69
E-mail: gaal.andras@telia.com

TÓTH ILDIKÓ
a Sölvesborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
országos főjegyző
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahls g 4 H
Tel/Fax: 0456-140 37 Mob: 073-025 40 14
E-mail: tothildiko41@gmail.com

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN
a Malmöi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: 040-267 638
E-mail: p.pal hazikati@gmail.com

Íj. VASZI ÁRPÁD
a Helsingborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
254 49 HELSINGBORG Jaktfalsgatan 62
Mobil: 076-008 08 76
E-mail: avaszi@tele2.se vagy avaszi@yahoo.se

PAKUCS BERNADETT
központi pénztáros
433 51 ÖJERSJÖ Visaren 5
E-mail: pakucsbernadett@yahoo.com

DEÁK GYÖRGY
a Borási Gyülekezet felügyelője
507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: 033-230 307
E-mail: deak.gyuri@hotmail.com

SOÓS ERZSÉBET
a Ljungbyi Gyülekezet felügyelője
341 31 LJUNGBY Tegelbruksgatan 6
Tel: 0372-848 35 Mobil: 072-518 48 35
zsoka125@hotmail.com

FEKETE JENŐ
az Eskilstunai Gyülekezet felügyelője
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: 016-120 039 Mobil: 070-920 33 72
E-mail: jeno.fekete43@gmail.com

HERCZEGHNÉ Dr. JUHÁSZ EDIT
az Uppsalai Gyülekezet megbízott felügyelője
740 22 BALINGE Åkerby 219
Mobil: 073-772 68 25
E-mail: hunszkita@gmail.com

JORDÁKY BÉLA
a Göteborgi Gyülekezet felügyelője
428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: 031-795 25 02 Mobil: 070-562 31 08
E-mail: bela.jordaky@telia.com

PÉTER CSABA
a Växjöi Gyülekezet felügyelője
a Szeretetszolgálat id. országos megbízottja
352 55 VÄXJÖ Raskens väg 51
Mobil: 070-454 51 21
E-mail: csaba.peter@hotmail.com

REHÓ ISTVÁN
a Västeråsai Gyülekezet felügyelője
723 51 VÄSTERÅS Glasbärgatan 7
Tel: 021-120 991
E-mail: gerd@jowork.se

SÁRKÁNY SÁNDOR
a Halmstadi Gyülekezet felügyelője
312 40 GENEVAD Lillgatan 2
Mobil: 070-972 46 78
E-mail: sandorsarkany@yahoo.com

Külföldről előbb Svédország hívószámát,
a 0046-ot kell hívni, majd a városok
körzetszámai előtti nullát (0) elhagyva a város
körzetszámát és a telefonszámot kell hívni.

FOLYAMATOSAN ÉPÜL ÉS SZÉPÜL TÅNGAGÄRDE

A tavaly nyáron megkezdett és több szakaszban folyó tatarozási és átrendezési munkákat követően idén nyáron sorra került a Tångagärdei Gyülekezeti Otthon főépületének és a mellette álló ún. „fiúháznak” az újrafestése. Az egy évvel ezelőtti egyszeri lemosás után a festés előkészítéseként idén újra le kellett mosni a felületeket, kicserélődtek az elkorhadt burkolódeszkák, szegély- és borítólécek, következett ez utóbbiak valamint a nyílászárók tömítőanyaggal való szigetelése, végül a házak egész felületének szakszerű újrafestése. A munkákat a László Győző által alapított és hivatalosan bejegyzett SVELASS BYGG vállalkozás végezte.

OKTÓBERI SZÍNFOLTOK

„Vége van a nyárnak, hűvös szelek járnak...” – idézzük mindig meghatódva Móra Ferenc: A cinege cipője című kedves gyermekversét, s a sárgában, barnában, okkerben, narancsban és vörösben, pirosban és lilában kavargó, naponta ritkuló lombfüggöny mögül a Nap már ferdén hulló sugaraival együtt felsejlik történelmünk egy-egy színfoltja: 1849 fekete gyászba burkolt október 6-dikája, a dicsőség aranszíneiben ragyogó 1956. október 23-dikája, s nem utolsósorban 1517. október 31-e, az Isten Szentlelke által megvilágosodott elme tiszta hitet s reménységet ébresztő üde zöldjével. A hosszúnak és sötétnek mondott középkor talán e napon fordult az újkor felé, s hozta magával a humanizmust, a reneszánszt, Lutherrel, Wittenberggel és a reformációval együtt.

Vége van a nyárnak, hűvös szelek járnak, s október felhőket ráncigáló rohanatjai forró napokat, neveket idéznek: Erasmus, Luther, Zwingli és Kálvin; Knézic, Aulich, Török és Damjanich; Nagy Imre, Gimes, Maléter és Mansfeld, s a sírok fölött a rozsdabarna, bíborvörös, krómsárga és püspökli-la színekben pompázó levélkorona elereszti hullni vágyó leveleit, s hagyja, hogy a gondolat a Tiziant idéző kék égre röppenjen.

Október van, ideje az elmúlásnak, ideje az emlékezésnek.

Molnár-V. Pál

Wittenberg nem sokat változott Luther óta (Szilágyi Enikő felvétele)

LUKÁCS HUNOR LÁSZLÓ, aki született 2013. május 15-én Moldében, Norvégiában, 2014. június 29-én Stockholmban, a Francia Református Templomban magyar református szokásrend szerint a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: BORBÉLY-BARTIS ÉVA, született 1978. november 18-án Nagykárolyban, az Erdélyi Részekben, a Partiumban, vallása római katolikus; apja neve: LUKÁCS LÁSZLÓ, született 1981. szeptember 27-én Kománfalván, Moldvában (Románia), vallása református. Keresztszülők: LUKÁCS IMRE BARNA, született 1977. július 12-én Marosvásárhelyen, Erdélyben, vallása református; és BORBÉLY-BARTIS ERZSÉBET, született 1977. július 12-én, Nagykárolyban, az Erdélyi Részekben, a Partiumban, vallása római katolikus.

CSALÁDI KRÓNIKA

SZABÓ KELEMEN ÁRON programozó, aki 1981. február 19-én Kézdivásárhelyen, Erdélyben született, vallása református, valamint RÉVÉSZ ORSOLYA lelkipásztor, aki 1988. március 8-án Szatmárnémetiben, az Erdélyi Részekben, a Partiumban született, vallása református; minekutána Isten és a jelenlevő gyülekezet színe előtt esküvel kinyilvánították, hogy házasságukat Isten rendje szerint kölcsönös szeretetben és hűségben akarják élni egymással, 2014. augusztus 2-án, a Vásárosnaményi Református Templomban ISTEN IGÉJÉVEL ÉS ÁLDÁSÁVAL EGYBEKÖTTETTEK. Az esketést Dr. Pótor Imre vásárosnaményi református lelkipásztor végezte; áldást mondtak Orsolya lelkészkollegái és a vésztői református gyülekezet presbiterei, ígét hirdetett Molnár-Véress Pál, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lelkésze.

A HÁBORÚ KERESZTJEI (1914–1918)

II. RÉSZ

OTTHONOK

A háború egy ideig a messzi tájakon zajlott. Itthon csak azt lehetett látni, kiürültek a faluk, elvitték a tanítókat, hivatalnokokat, megbénultak az iskolák, megbénult az élet. Az utcákon csatangoltak az apróbb gyermekek, a nagyobbacsáknak át kellett venni a férfiak munkakörét, a gondokat, a felelősséget. Koraérett, „öreg” gyermekek hányták a szénát a szekerekre, mentek a barázdában az igavonó marhák előtt, tartották az eke szarvát, szedték a markot, rakták a kalangyákat, verték csépjeikkel a kalászatokat, hogy legyen mivel újra bevetni a földet, s ne hunyjon ki a házakból az élet, mely iszonyatosan megnehezedett.

Mikor a tizennégyes háború kitört, mi mind gyászoltunk. Meghalt édesapám két hónapra rá, s akkor eltemettük a nővéremet a gyermekkel együtt. Elvitték előbb az első, osztán a második fiútestvéremet, akkor jött a menekülés, s elvitték a harmadik fiútestvéremet is. Sokat szenvedtünk, nehéz volt a háború! MBM (8)

Apámot elvitték, mi honnmaradtunk. Apa nélkül, férfi nélkül nehéz volt, na. Katonák jöttek segíteni. Elvittem azokat, megmutattam, hol a miénk. Me kellett a marhákot is őrzeni. Akkor még magyar katonák jöttek, de voltak mások is, lengyelek, németek. Rendes katonák voltak, itt állomásoztak, s azokból adtak az özvegyasszonyoknak segíteni. CsT (3)

Hoztak katonaságot az aratásra. Századot. Emlékszem, hogy a sapkájikra fel volt írva, ilyen viasszos vászonra, hogy hatvankilences ezred! Osztán ahogy kerültek foglyok, azokat is kezdték kiadni! GdJ (6)

Egy ezredes lakott a lakásunkban, osztán az szerzett nekünk egy orosz foglyot. De az annyit segített nekünk, annyit segített rajtunk! Nagyon becsületes, őszinte, jóakarátú ember volt. Mindenhez értett! Még erdőltünk is együtt! Magyarul is megtanult valamennyire, s mesélt... Mesélte, hogy négy gyermeke van otthon... Nem volt már fiatal. Erősen megszerettük. Édesanyám felpakolta jól élelemmel, mikor osztán ment el, élelmet, s ruhát is adtunk neki, amire szüksége volt. Ő is sírt, mi is sírtunk, sajnáltuk, mert nagyon jó ember volt. MBM (1)

Tizenhat után román foglyok is voltak, met nekünk volt román fogoly is dolgozni. Úgy, hogy kapáláskor odajött, s aratáskor is ott volt, osztán azután vitték el. Magyarok is voltak, magyar katonák, hogy kiosztották, harmincan voltak itt Teleken, egy őrmester volt velük, harminc katona, magyar katona. Egyszer volt

két román nálunk, egyik a testvéremnél, a másik a miénk. Olyan jóra való volt ez a második. Az szegény felkőtt reggel, a teheneket megtakarította, ennik adott, kihánta a ganyét alólik. Ott dolgozott. Ez olyan volt, mintha nálunk született volna. Testvéremnek volt rendelve, mert nem volt férfi nálunk, jóra való ember volt, s dolgozott. Mondom neki: Miklós – mert Nicolaenak hívták –, meg volt izzadva, mert kaszált. Üljön le, Nikoláj! Nem, azt mondta, megver aszongya tátá. A boér megver. Azt a boért édesapámra mondta. Meg volt izzadva, de nem ült le, csak kaszált, hogy tudott, úgy kaszált, dolgozott örökké. Elmentünk az erdőre, kellett akkor a fa, tüzes géppel gépeltünk. A testvéremnek is fa kellett, nekünk is fa kellett. Avval csépeltek, fával. Akkor elmentünk, hogy gyűjtsünk fát a cséplésre. Szegény két pálcával jött ki a hegyen. Gyenge volt. Én pedig, mint a zerge, mentem. Jaj, Birike, Birike, milyen lábad van, milyen lábad van! Üljön le, na! – mondtam. Nem!!! Nem ült le. Hordta bé a fát. Édesapám vágta, s mi hordtuk bé. Volt egy legénytestvérem, még honn volt, s ez a román, hordtuk bé. Két jó szekérrel hordtunk az aljba, osztán felraktuk, s vittük a géphez... Valami kicsit megtanult magyarul. Csak mondta: a boér megver! Kérdeztük, hogy szereted-e itt? Mondta: igen. Tátá jó, mának jó, Birike jó! Károly jó! Mind jók, azt mondja. HPB (3)

Volt egy olyan lábosszerű dolog, arra mindig a kosár almát tettük ki. Ha láttuk, hogy már elfogyott, tettünk másikat. S onnat vették a katonák. A románokat egyszer láttuk, úgy estefeled, négykézláb mentek, másztak, fel se mert álgni, nyúlt fel a kosárba, vette ő is az almát, osztán megsajnálta, s azután állandóan nekik külön tettünk. Mert ellökték őket a németek, ha látták. OBI (3)

Hat gyermekkel maradt itt édesanyám, élelmiszert nem volt, ahol vásároljon, mert ugye ez itt nem gabonatermő vidék, még azért is el kellett hogy menjen Csíkba, Alcsíkba, s csak alig-alig hogy éldegéltünk. GbI (1)

Aki itthon maradt, az asszonyok, azok kínlódtak, ahogy tudtak. Még kaszáltak is. Csinálták a szénát. VnGy (3)

Vótak asszonyok, az uruk odavót a háborúba, s összevegyültek azokkal a katonákkal. Osztán csúfolódtak velük, énekelték: „Míg az uram itthon vót,/ Kávém, cukrom sose vót./ S mióta ő odavan,/ Kávém s cukrom mindig van./ Kapom a segítyt,/ Isten, az uramat haza ne segéld...” Hallottam ezt akkor, s tudtam is, hogy kik voltak azok az asszonyok... Tudta mindenki... KfF (3)

Ugye nekem muszáj volt, mert itt marha volt, tehén volt, ló volt, ugye háborús idők voltak, s korán hezza kellett fogjak. Egyik szomszédember is segített a mezőről hazatakarítani mindent, a másik is, s azt én mind vissza kellett dolgozzam.. Vittek szekérrakni, vittek gabonahordani, mindenfélét... BnMA (3)

Az írás első részét lapunk 2014/2 júniusi számában közzeltük.

Amíg volt termés, amíg volt gabona. A 16-os román betörés után legtöbb helyen bevetetlenül maradtak ősszel a földek... 1917-ben szárazság pusztított. Egyre nehezedett az élet. A megcsönkült családok hadisegélyekért esedeztek. S a segélyek csak botladozva jutottak el a rászorulókhöz. És az aggodalmak, az örök szorongás, hogy mi van vele, mi van velük...

Ilyen négyszögű, rózsaszín lap volt a tábori lap. Nekem annyi tábori lapom volt! Azt mondta a postásné, ki az a Péter Boriska, annyi levele nem jó senkinek, mint annak! HPB (3)

A faluból – én nem tudom pontosan – már kilencszáztizenhatban haton vagy nyolcan meghaltak. Ahogy jött egy halálhír, mindig meghúzták a harangot. Kérdeztük: Vajon kinek harangoznak? Aztán a templomban a pap búcsúztatta... Sírtak az asszonyok, sírtak az öregek... KeJ (3)

Abbizon, elég gyászba vótak, mert szomorúság volt, mert éhség volt, nélkülözés, sok volt a gyerek. Öt-hat gyerek, hét-nyolc. Adtak valami gyereksegélyt. Akkor is az előjáróság jobbra azoknak adta, akik szegények voltak. Édesapám, hazajött egyszer Galíciából szabadságra, s mint ahogy akkor szokás volt, mert voltak akkor még szabadságos katonák a faluban, együtt mulattak, s a jegyző megszidta, hogy a harcosok harcolnak, s ők itt dőzsölnek! AI (1)

Állandó rettegésben élni, hogy vajon mi van vele? KeJ (3)

Jöttek és rekvirálták a gabonát. Éppen úgy, mint máskor is. S ezt mind mi kellett megdolgozzuk, az anyák s a gyermekek. Akkor baj volt, hogy szorították a beadásra, s szorították a hadikötvényre is a népet. Hogy tegyen hadikötvényre. Sokan a pénzecskéjüket, amit gyűjtögettek, hogy majd házat a gyermeknek, stafirungot a leánynak, betették. S az mind odalett! Senki se kapott semmit vissza! EBJ (6)

Gyűjtöttük a szederlevelet a katonáknak, teának, vérhas ellen. Rengeteg szederlevelet gyűjtöttünk! BGX (3)

Akkor jöttek a sebesültek, én Brassóban szolgáltam akkor, s hozták a sok-sok sebesültet. Ez olyan nagylelkű volt az én nagyságám, minden vasárnapra váltott egy cédulát, egyszer egyik kórházba, másszor a másikba, de az felpakolt minket. Vigyük, osszuk! Azt mondta: ha bemegyünk a kapun, aki szembejön velünk, mindenkinek adjunk kalácsot, szivarat, virágot. A sajátját küldte ajándékba, a katonáknak. Olyan jó vénasszony volt. Mikor legelőször bémegyek a kapun, hát kit látok, az uramot, civilbe. Akkor még nem volt uram, a szeretőm akkor más volt, meghalt a harctéren, ez az uram a testvérihez bėjött az apjával.. Oda kiterítettük, hogy vegyetek! Mindenkinek markoltunk szivarat, kalácsot. Jaj, hogy örvendtek! Virágot a mellyikbe, jaj, Istenem, egy-egy szál virágot! Más vasárnap mentünk a másik kórházba, akkor vittünk oda... SDA (3)

Valami tiszték jöttek, elmentek a paphoz, valami papírt felolvastak, hogy a háborúnak így, ez kell s az kell, az országot így védjük. Egy nagy anekdotát magyarázott el az ország megvédésére. Hány harang van? Három. Hát egyet feltétlenül el kell hogy vigyünk! Ilyen – asongya – őfelségitől a rendelet. Csak ahol egy van, azt hagyják meg. Ahol kettő vagy három van, a nagyobbat elviszik. Na, a pap ott ekelt-mekelt, de ugye felesleges volt. Azt

mondják: itt vannak a mesterek, s már csinálják is. Azok a katonák mentek fel a toronyba, a toronyban ugye nagy ablakok voltak, az ajtónál nagyobbak. Volt egy nagy harang, a huszárrészen valók, azok vették volt. Még talán a gróf is valamivel segítette. A pap ezt eléadta, azok leszerelték, az ablakot is levették, helyet csináltak, mert széles volt az alja, nem tudom hány ezer kiló volt, nagy harang volt erősen, aztán kitesztették. Ide leesett, az bizony mint az asztal, olyan mély lyukat ásott a kemény földbe. LD (3)

Az asszonyok siratták! Tudom, hogy onnan a toronyból ki nyomták, akkor lesuppan, belement a földbe ott a templom előtt. Kigyúlt a nép, csudálkoztak, hogy nem hibásodott meg. Aml (1).

Mikor a nagyharangot kilökték, hogy öntsének belőle golyót, az akkora volt, hogy félmétert ment belé a földbe! TöI (1)

A pap nem akart beleegyezni. A tiszt vagy hat katonával volt, nekiálltak, hogy kiveszik. Aztán vezényelt nekik, ne hallgassanak a papra, vessék ki! S a harang körülbelül tizennégy darabra szakadt. Akkor kivették a másikat is, a másik vagy három darabba szakadt. Felrakták a katonaszekerekre, s elvitték. KfF (3)

Bevonult a másik, kisebbik bátyám is katonának, a szomorúan emlékezetes az volt, amikor szegény édesanyámhoz jött Ilona néni, a nagynéném, s Józsi bácsi, a férje, kezében a levéllel, ami a hadtestparancsnokságtól jött. Irénkém, bontsd fel! Édesanyám kibontotta, elejtette a kezéből és sírni kezdett... Elesett, hősi halált halt! Ez volt az idősebbik, Zoltán bátyám halála. Szegény nagymamám olyan rosszul lett, hogy le kellett rögtön fektetni, s meg is halt hat hét múlva. Csak állandóan ezt hangoztatta, szegény gyerek, szegény gyerek, vajon hol és micsoda árokban temethették el, hogy még sírja se lesz... Édesapám is annak az áldozata lett, mert a postát ahogy átaladták, elájult, s vesezúódást kapott. Láttuk, hogy nem érezte jól magát, nem érezte jól magát, aztán kezdett súlyosodni a baja, kezdett fogyni... Tizenhat márciusában temették. HBX (3)

Csak ennyit tudtunk meg, hogy hát meghalt! FÜA (4)

OLASZ FRONT

Itália... Olaszország...

Nekünk: Firenze, Róma, Velence vagy: Padova, Assisi, Sienna, Ravenna országa. Ahol minden város más és más szín az egyetemes egészen belül. Romeo és Júlia földje. Leonardo da Vinci, Michelangelo, Tizian földje. Vagy Fra Angelico, Massaccio földje. Savonarola földje. A trecento, quattrocento, cinquecento, a reneszánsz, a barokk művészet legszebb értékeinek a termő talaja. Vagy: az ókori római birodalom anyaországa, a nagykorúvá lett, kultúrateremtő emberiség történelmének egyik legizgalmasabb színtere...

Nekik, akik „borjújukkal” a hátukon kapaszkodtak fel a veszélyeztetett sziklaplatókra, vagy a Piave szétlőtt hídjairól hulltak a vízbe, s ottveszett társaik közül épp hogy megmenekültek, az I. világháború egykori katonáinak – akik ma már nem élnek, elszállt fölöttük az idő, de akik ezelőtt 10-20 évvel még itt botladoztak közöttünk – rémálom volt, a szörnyűségek színtere, az örök rettegés, a felülmúlhatatlan szenvedések földje... A legszörnyűbb

pokol, ahová embert odalökhethet a sors, ahol minden pillanatukban összekapcsolódott a lét a nemléttel, az élet a halállal... Pokol, ahonnan – valamikor úgy tűnt – sohasem lehet megszabadulni...

Szörnyű emlék, rettenetes emlék... Kísérteties, lidérces, melyet – JAJ – elfelejteni nem lehetett, s elfelejteni nem is szabad, sohasem...

Hej, de mennyire más volt ott minden, mint Galíciában... Ott csupa kőszikla volt a hely, ott nem lehetett termelni! Feljöttünk Trieszt felé, s ott következett a Hermada hegy. Ez egy nagy hegy a tenger szélén. Olyan közel van a tengerhez, hogy az országutat el tudják vinni, a hegy szélébe bévágták, s a vasutat má bé kellett fúrják! Alagutat kellett csináljanak. Ott jött az Isonzó folyó minnyá. Mi az Isonzón lőttünk keresztül! VD (1)

Az orosz front még Isten fizesse volt Doberdóhoz képest. Egy hatalmas, nagy, sziklás plató volt az a Doberdó, a községet is annak híják, ott van az Isonzó mellett. Az egy olyan helység volt, hogy hatalmas. Támadáshely a talliányoknak is, s nekünk is. Elég az hezza, mikor a talliányok támadtak, ágyúval úgy meg voltak rakva, mint szokták mondani, hogy innét csak az Isten bogara tud megmenekülni, de ember nem! Volt ez a hegy Trieszt előtt huszonhat kilométerre, a Hermada hegye. Az olyan volt, hogy ősfenyő volt az a hegy. De mi csak azokat a cándrákat láttuk, azokat a megmaradt darabocskákat. Azt úgy felverte a két tüzéség, a talliány s az osztrák-magyar, hogy fa sem volt, semmi sem volt, még gyűker sem, ejiszen, semmi sem ott rajta, azért mondtuk, az isten bogara sem tud onnan megmentődni. Több község volt ott, nemcsak az a Doberdo. Ott volt Premiano, Bilanova, Palmanova s még mások is. Azok mikor támadást csináltak, olyan támadás volt, hogy úgy hullott az ágyúgolyó, hogy képzelhetetlenül. Annyi ágyújuk volt! De könnyű volt nekünk, egy helyen dolgoztak, nem úgy volt, mint nekünk, hogy ki tudja hány harcterünk volt... BS (3)

Assiágó, a hét község fennsíkja.... A volt a front, nem ezek! Nem is jó arról beszélni. Hát ott voltak Anglia, Amerika, a franciák s a talján. A mi felszerelésünk – hogy mondjam – lazább volt, mint az övék. Amerika tankokkal jött, nálunk híre sem volt tanknak. Az angol gépek úgy járkáltak felettünk, mint a madarak. A mieink fel se mertek szállani. Végigmentek a vonalon az angol gépek, s mindent láttak, mindent tudtak rólunk... VV (3)

Akkor óriási sok volt az olaszoknak a repülőgép. Nekünk nem volt, de az olaszoknak sok volt. Amikor támadás volt, akkor is két gép felettünk ment végedes végig, nézte, hogy milyen erővel vagyunk. Jöttek által a repülőgépek az olaszoktól. Tőlünk csak éjszaka mentek, mert nekünk kevés volt, de onnan jött 25–30 gép egymás után. Volt egy nagy fekete gép, az jött elől. Utána jöttek a mások. Egy kicsit csak így csinált gépfegyverrel: pi-pi-pi-opi, s akkor a másik már eresztette is a bombát. Jól lehetett a bombákat látni, ahogy jött le. Ahogy leesett, olyant vetett, hogy az embernek a füle hasadt el. Óriási, sok sebesült, amellet sok halott. Tenger halott. Egy akkora helyet megbombázott, mint ez az én életem, egyik esett ide, a másik oda, de csak közel. Kősziklából állott az egész hely, s a kő vert agyon! JJ (3)

Aki ott a körzetbe volt, sebesítette meg! LL (3)

Kihoztak minket is Isonzóhoz. Sziklák, hegyes-völgyes. Ahol

nekünk a tüzelőállásunk volt, ott feküdt Görtz város. Az teljesen szét volt löve. Az olaszok úgy szétlőtték, hogy ép ház nem volt benne. Olyan helyen voltunk, hogy minket ha mozogtunk, megláttak. Mielőtt megvirradt volna, kellett hogy mozgassanak, az olasz ne lásson meg. Velünk szemben volt a vasútnak az alagútja, s onnan kitöréseket csináltak. Gyalogságot még igénybe se kellett a mi hadosztályunk vegye, mi mint tüzerek visszavertük. Az alagútból egy nap vagy tizenkétszer próbálkoztak kitörni, de mi mindig tüzerekül visszavertük. CsF (3)

A hegy tetején volt, hogy lóval vitték az élelmet a katonaságnak, gyalogságnak, de voltak olyan helyek is, hogy a kutyákra valami kötőt mit tettek, megkötötték, hogy ne tudjanak elbolyongni, osztán a kenyeret azok hordták fel. DV (3)

Ott már a pokloknek a pokla volt! A századunk amikor a Piavén keresztülment, nyolcvanhat emberből – annyian voltunk tisztekkel, szakaszvezetőkkel, irányzókkal, géppuskásokkal, mindezzel – visszajöttünk tizenheten. A többi meghalt, elfogták, megsebesült. Én jöttem vissza a legtöbb emberrel, negyedmagammal. A többi géppuskások mind elpusztultak, volt olyan, hogy csak egy maradt meg, máshol kettő maradt meg. Csak az én pozícióm olyan helyt volt, ha lőttek, vagy a fejem felett keresztülment, vagy az ódalba másfelől beleütközött. Ugye az ágyútól mi nem szenvedtünk, ahol én voltam. Másképpen a géppuskához közel nem jöttek. Nem félhettem. Kézigránáttal próbálták, aztán viszonoztuk mi is, de nem tudtak közelíteni. Elég az, hogy elpusztult, nagyon sok ember elpusztult. KeB (10)

Úgy van az ének: Doberdói sebes folyó, száradj ki,/ Sok jó édesanyának a fiát takard ki... Met az egy sebes folyó, belefut az Adriába. Sokan pusztultak el ott, sokan. Az Adriába a sebes folyó sokat vitt bé! CP (6)

El kellett menjünk a postáért egy kilométerre a fronttól hátra. Hát amikor jövök vissza, hát mindenki meg van halva az ágyúnál. Futtam a telefonhoz, jelentettem a kapitány úrnak, a másik dekunghban volt, hogy mind elesett az egész legénység. SoL (3)

Elég nagy élmény volt, elég megpróbáltatás volt, s elég szenvedés volt, s elég kín volt... Éjjel-nappal ott lenni, s tartani azt a tüzet, azt a kicsi helyet, azt a darabka helyet, hogy ne menjen az ellenségnek a kezire. BS (3)

Jött a parancs, hogy felpraccolni, a hidászoknak kellett hidat csinálni a Piavén, egyszerű híd volt, olyan pléhladikokon, azokat a vízre lerakták, összekötötték őket, s akkor a ladikokon hidat raktak, s azon jöttünk keresztül, az ágyúkat áthúztuk, s elmentünk Viktória környékére. Ott volt egy nagy támadás. Jöttek az úton az olasz katonák, folytak, de úgy, hogy szakadatlanul, azokat mind bekerítették! Rengeteg olaszt fogtak el akkor a magyarok! Kimentem én is az út szélire, a miénkek, az ágyúk bent voltak egy fiatalos somfaerdő szélébe, az egy olyan fiatal kajla erdő volt, s látom, mozdul az ág az ágyú mellett. Hát ott most nem járhat senki, mi lehet ott? Menyek, s hát három alak van az erdő között. Megijedtek. Intettem, hogy ne féljenek, odamenyek hozzáik. Valami nagy tiszt volt, s volt két legénye. A tisztnek a fara – ez a lágy hús le volt fittyenve teljesen, s csupa vér, aludt vér volt a lába, vezették a legényei. Szegény ki volt merülve, a vére is elment. Inni kért. Béfuttam az élelmezési tüzmasterhez. Tüzmaster

úr, egy pohár rumot! Akkor intette, hogy nem kell. Akkor futtam, hoztam egy pohár bort. Az se kellett. Intették, hogy víz! Víz! De honnan? Aztán bevitettem őket az útra, ahol a többiek voltak. Menyek vissza az ágyúhoz, az állásba, hát egyszer jó a főhadnagy. De finom ember volt, olyan szép fiú volt, mint egy szépleány. Huszonnyolc éves. Ahogy meglát, pisolyog. Vitos, azt mondja, nem igen sokat ültél-e otthon? Alázatosan jelentem, nekem még egy ennyi sem lett volna sok! Na menj, pakolj le, azt mondja... VD (1)

Ott jajgattak, kinek keze, kinek lába, kinek mije elszakadt, ugye súlyos betegek voltak. Osztán onnat hozták a segélyt, beszortírozták kórházakba. Ott az volt, hogy tudják megmenteni az életüket. A fürdőbe feresztették, ott mosták le a vértől, ott jajgattak szegények. Olyan fiatal gyermekek voltunk, mikor kimentünk. Édes jó istenem, tizenhét évesek, s a vonalba bévetettek minket... Az nagy háború volt! Az olyan volt, éccaka megvolt a támadás, sötét volt, s a fronton az egész helyet lehetett látni, úgy ki volt világítva az ágyútűztől. Úgy volt támadáskor. SzóJ (3)

Haltunk úgy, hogy nem lehetett mozogni! Ott, a Hét község fennsíkján. TM (3)

Igen, de a menázsit is hátikon hozták be éjjel! Az olaszok úgy belőtték az utat, hogy sokszor telitalálattal azok is elmentek, akik hozták, az ételünk is elment, s a ló is megdöglött. S a kenyérünk olyan volt, a lovak hátán úgy eszeomlott, olyan apróra esszedarabolódott, hogy sajkával kellett elmérni! RJ (3)

Békerítettek az olaszok, s két front között ütött el engemet az akna. Menekültem má az olaszok felé, met már el voltam fogva. S akkor úgy, nagy véres fejjel, a hajam nagy volt akkor kiduzzadt a vértől, s nem is volt olyan veszélyes a sebesülésem, csak hogy azt akkor nem lehetett tudni, de azért fáj nekem sokáig. Belikasztotta a koponyámat, s ki volt dagadva... Én beszéltem a két front közi, s mentem hátra. A mienk is lőtt, s azok is lőttek. A két front között odakerültem bé a segélyhelyre, abba a nagy dekungba. Míg az olaszoknak volt sebesültjük, addig nem foglalkoztak a magyarokkal. S mikor reám került a sor, engem négy ügyes tallián vitt hátrafelé, jött egy tiszt, megnézett, s ment a dolgára, ahova indult, s engemet bé akartak dobni a nagy kőszál közi. De az a négy csak vitt, azok úgy megsajnálta, megmentettek! Ugye fiatal voltam, még csak tizenkilenc éves! Jók voltak azok nagyon hozzám! RJ (3)

A Piavát kicsapatták, s abba a sok nép belehalt. SzóJ (3)

Mikor kevés volt a halott, külön-külön deszkával temették, koporsót csináltak nekik.. Mikor sok volt, nagyobb gödörbe temették. És volt úgy is, hogy... VV (3)

Gyűlöltek münköt az olaszok. Gyűlölték a magyar katonákat... SzcA (3)

Az olaszok visszavonultak Tervizóig vagy még visszább, met ott neki jó állása volt, münköt pedig keresztül eresztettek a vízen. S mikor keresztüleresztettek, az övék, az ő hadserege münköt támadni kezdett, osztán a miénkek akkor mentek lóval s ágyúval s mindennel keresztül a Piaván. A hidak megvoltak még akkor. Osztán ellőtték a hidakat, s minket nekiszorítottak a folyónak. S akkor a Piavát lecsapták, s belékergettek. Völgyzáró gátja volt az olasznak valahol ott fenn a hegyekben, s akkor ott

ellőtték a hidakat, s nem tudtak visszajöni a miénkek, mindenkit sodort belé, vaj ötvenezer ember hótt az akkori támadáson meg. Mikor hozták a sebesülteket vissza a vonatok, akkor egy nem tudom milyen állomás volt, mük mentünk bé, jobbfelől jött kifelé a sebesült vonat. Olyanok voltak, hogy fel voltak kötözve kosarakba, se lába, se karja, csak éppen, hogy még szuszogott. De sokan, egész vonathosszant. KeB (3)

El volt már árulva, el volt már árulva a háború... Ők már tisztában voltak mindennel! VV (3)

Osztán amikor előnyomultunk az ő állásukba, olyan tüzet adtak, hogy mi, akik tudtunk, futtunk vissza a mi állásunkba. Kétszázhatvanegyen voltunk, amikor megkezdődött, s huszonötön maradtunk mü, akik még katonák egészibe. Az állásba vissza. Azt a parancsot kaptuk, ahogy jönnek a talliánok, fussunk el, ne álljunk szembe. Én kilövő voltam, s amellet kavernánk volt. Amikor ők leadták a nagy tüzet, csak az őrszemek voltak kint. A Piáven erről felől volt egy része a katonaságnak, ők túl, mi erről. Már most híd nem volt. A katonák megfogták a keziket eg, s a vízen úgy mentek át, s így kézen egymást fenntartották, még a géppuskát is átalvítették. Abba biza fulladtak, ugye, de az nem határozott. Az ember, s kivált a katona, az annyit jelent, mint Bécsben a nincs... Százhusz ezret beszélnek... a golyótól, bizony, s osztán el is fogtak belőle, fogoly is lett. CsS (3)

Mondom a barátomnak: Te, még van egy konzervánk, együk meg a konzervát, met úgyis meghalunk. Más mét egye meg. Megettük a konzervát. Úgy hallgattunk, mint a nyúl a bokorban. Szépen süttött a nap, olyan bozotos, cserés domboldal volt, kúszunk előre, a tüzérek előtt mentünk el, de mind így járt a föld, ne! Mert hat ágyú dolgozott. Igaz, öt, mert egyet kilőttek. Akkor mentünk a túlsó oldalra. De szólott az ágyú. Mind a két fronton lőttek, egyik arra, másik erre. Aztán jöttek a sebesültek. Az olaszok két állást feladtak, a harmadikba megköttek a lábikat, mert tudták ugye, hogy mit akarunk, s felkészültek. Farancia segítséget kértek. Angolokat. Hát elég a, hogy két fronton átalmentek a miénkek, mi már közeledtünk az álláshoz, de jöttek a sebesültek, jaj, úristen. Hát géppuskát adtak nekem, mert baj volt. A géppuskával a mások elmentek volt. Aszongya egy barátom: na, gyere, egyet ebből az árokból igyunk. Meleg volt. Én nem, mondom, nem megyek. Társam volt, bément ő is, vitte az alapzatot, a muníciót, s én vittem a géppuskának a csövit. S egyszer hát pontosan a mart ódalába lőttek. A barátom bément, s a lábát leszakasztotta, leszakasztotta ezt a húst! Levágtam magamot, oda a földre, az ódalba, a másik, volt mellettem még egy, a nem vágta le magát... Pedig meg volt eleget tanítva, ezt is tudtuk, hogy melyik akna vagy gránát hosszabbított, melyik rövidített, már a zúgásáról hallottuk. Mikor azt mondta: szüüüüöööööööö, a már ott közél esett le. Mondtuk: menj anyádba, mehetsz. Szóval: levágtam magamot, s az ódalába lángot kapott, odavágott. Egészségügyit kiáltottak: szanitéc, szanitéc, én mentem tovább. Akkor békerültem az első vonalba. Akkor éccaka lőttek át gránáttal. SzöB (3)

Háromszor sebesültem meg. Fogságba estem három rendbe... FL (3)

Déli 12 órakor megsebesültem, s este hatkor kerültem műtetre. Elaltattak, mikor operáltak. Akkor ugye kivették az orvosok azt a golyót, felvágta, bekötözték, gipszbe tették a karomat, akkor körülbelül egy hétig ott kezeltek, de olyan sokáig nem tarthattak, mert ott mindig a sebesülteket ahogy hozták, azoknak hely kellett. CsF (3)

Így lefelé csapott az ágyúgolyó, ahogy elrobbant. Egyszerre hat sebet kaptam. A fél szememet vitte ki egy szilánk, kettő a két vállamat hasította el, két szilánk... CzJ (3)

*

Édesapám elment, soha többet nem jött haza. Annyit tudunk meg róla, hogy a lábai megfagytak, s meghalt. "Lemberg mellett van egy kerek erdő, Abban fekszik százhuszezer magyar vitéz. Eltemette gyászos Galicia... Én már nem tudok énekelni... Oszlán: „Megjött, eljött a levél gyászpecséttel, Abba küldték az én holt híremet. Sírat-rívat szegény édesanyám, Galicia földje borul reám.” Innen a faluból sokan, sokan haltak meg. A rokonságomból, abból is. KA (2)

*

A fegyvert elhánytuk. Egy őrmester jött, mindenkinek le a rangot! Egyiknek éppen úgy le, mint a másiknak. Amelyik százados nem vette le a rangot, annak azt mondta: százados úr, maga mért nem vette le a rangot? Aszongya: én erre reaszenvedtem. Levágta, s beletette a zsebibe. Sírva jött oda az egyik: hogy: tudjátok-e, bajtársak, hogy mi az újság? Mi? Hát azt mondja: Ausztria nem enged haza, Ausztrián hogy menjünk keresztül. Ausztria nem engedett, hogy keresztül jöjjünk rajta. Oszlán a talliánok bevitték Itáliába. A fegyvert elhányatták az idegen tábornokok. Beültettek az amerikaiak az autóba, s kiáltották nekünk: zetlen, üljetek le! kiáltották magyarul, németül. vége van a háborúnak, tegyétek le a fegyvert! Igen, de nem engedtek minket haza az angolok. Hogy Ausztrián nem mehettünk keresztül, bé kellett menjünk Itáliába, s Itáliából jövünk Szerbián haza. De Szerbia el volt foglalva már. Az egyik folyónál tallián autók vártak, de sok. A tallián tisztek osztották nekünk, adtak 5 tábla konzervát, húskonzervát. Le kellett menni. Hát egyszer egy számol: venti, trenta, karanta, settanta, otanta... cento. Ennyi volt az elfogás. Nyolcvanezerünket egy akkora helyt, mint a templomtól idáig, békerítettek.. Na, éltessétek a szocializmust!

A bicskánkat is elszedték... Másfél évig voltunk foglyok. Vizen jöttünk keresztül, Törökországon, Görögországon keresztül, haza. VV (3)

*

Ki ahogy tudott, úgy menekült haza. Oszlán megtörtént az, hogy jaj, sok van kérem, csak el nem tudom mondani részletesen – sok volt a harcból, sok volt a szenvedésből, úgy, hogy már meg kezdtem unni a sok háborút. Azt gondoltam már, én elpusztítom magamat, akár ott haljak meg, akár otthon. Jaj, jaj, jaj, a Jóisten őrizzen meg a háborútól, mert a háború soha nem csinált jót. A háború mindig tönkretette az országot, tönkretette az embereket, mindent tönkretett. Ott össze voltak a nemzetek úgy vegyülve, csak a ruháról s a sapkáról lehetett kiválasztani. S egyik a mást gyilkolta, gyilkoltuk. Mondta a tiszt: megnyerjük a háborút, és tük olyan életbe juttok, amelyhez hasonló nem volt.. Hát én nem tudok többet, már alig-alig tudok menni, sánta vagyok mind a két lábammal, a szemeimmel mindjárt nem látok, és minden második-harmadik nap esem egyet... DJ (3)

Épp karácsonykor érkeztem haza. Semmit sem tudtam, még azt sem, hogy a testvérem a fronton meghalt. Kicsit elvátoztam volt biztosan, mert hazajöttem, s anyámnak mondtam, hogy anyám! S ő azt mondta: „Értem, hogy fiam vagy, de mondd meg, melyik vagy. Mondtam, hogy János. Hát Károly hol van?” ÁJ (3)

Héderfája száztíz embert veszített a háborúban... Száztíz embert! Gél (5)

Innét a faluból hatvanan pusztultak oda. Amikor az emlékművet állítottuk, én diktáltam fel a nevet, úgy ismertem mind-egyiket... BI (3)

*

Így hát a frontokon bevégeztetett... Az orosz fronton 1917-ben, Belgiumban, Franciaországban, Olaszországban 1918 októberében, novemberében. Ott már nem állítottak halottainknak több keresztet... De a háború még – nekünk – nem ért véget... És a keresztet – a legnagyobbat, a legfájdalmasabbat – csak ezután kezdték ácsolni... Egy ideig mi ácsoltuk, magunknak, aztán – ácsolták nekünk. A történelmi Magyarország sírja fölé...

Gazda József

NÉVJEGYZÉK

Az iniciálék mellett levő számjelek:

1: Csik és a Gyimesek, 2: Gyergyó,
3: Háromszék, 4: Udvarhelyszék,
5: Maroszsék, 6: Barcaság, 7. Más.

AG (1) Antal Gergely, Csikdánfalva, 1895
AI (1) Ambrus István, Gyimesfelsőlók, 1906
AJ (3) Ábrahám János, Kézdimartonfalva, 1895
BGX(3) Bartha Gabriella, Páva, 1902
BI (3) Bedő Imre, Erdőfüle, 1903
BME(1) Bodó S-né Máthé É, Kászonjakabf, 1894
BnMA(3) Bíró M-né Magyar A, Felsőrákos, 1897
BoL (1) Boldizsár Lajos, Kászonimpér, 1901
BS (3) Baló Sándor, Kisbacon, 1898
BvJ (2) Balázs Vinczi János, Gyergyóremete, 1897
CzP (6) Czika Péter, Halmágy, 1898
CzJ (3) Czell József, Kézdimartonfalva, 1897
CsF (3) Csorja Ferenc, Papolc, 1895
CsiS (2) Csibi Sándor, Gyergyóditró, 1894

CsS (3) Csóg Sándor, Magyarhermány, 1888
CsT (3) Csűrös Tamás, Komolló, 1910
DJ (3) Deák József, Székelytamásfalva
DnJ (4) Dénes János, Varság, 1904
DV (3) Deák Vilmos, Tamásfalva
Ebj (6) Erdő B. János, Úrmös, 1903
FF (1) Fülöp Félix, Csikdánfalva, 1901
FL (3) Földes Lajos, Papolc, 1897
FüA (4) Fülöp Albert, Parajd, 1898
Gbl (1) Gábor Imre, Gyimesközéplók, 1909
GdJ (7) Grépály Dombi János, Halmágy, 1900
Gl (5) Géczy István, Héderfája
HB (2) Hompot Bálint, gyergyóditró, 1888
HBX(3) Hoffmann Biana, Barót, 1902
HGy (1) Holló Gyula, Csikszentsimon, 1895
HJ (3) Hervai József, Sepsiszentgyörgy, 1898
HPB (3) Hatházi M-né Péter Biri, Orbaitelek, 1892
IP (5) Iszlai Pál, Havadtó, 1895
JJ (3) Juga János, Kézdimárkosfalva, 1895
KA (2) Kóródi Albert, Újtusnád

KáF (3) Kádár Feenc, Angyalos, 1897
KeB (3) Kelemen Bálint, Páké, 1899
KeJ (3) Kelemen József, Papolc, 1908
Kff (3) Kovács Fejér Ferenc, Kézdiszentlélek, 1908
KK (3) Komán Károly, Sepsiköröspatak, 1892
KoM(4) Kovács Márton, Csehétfalva, 1902
KR (3) Kicsid Rudolf, Gelence, 1895
Krf (3) Krájinik Ferenc, Oltsem, 1892
LD (3) Lázár Dávid, Ozsdola, 1903
LéJ (3) Léta János, Bölön, 1905
LGy(3) Lőrincz György, Bereck, 1897
LL (3) Léta Lajos, Bölön
LZs (4) Lőrincz Zsigmond, Fiatafalva, 1909
Mál (3) Mátyás Lajos, Imecsfalva, 1893
MBM(1) Márkosné Bartalis M, Csiksomlyó, 1895
ML (3) Mikola Lajos, Papolc, 1902
NoS (3) Noda Sándor, Felsőrákos, 1897
OBI (3) Olosz Ferencné Bartha Irma, Páva, 1904
PD (3) Pénez Dávid, Bereck, 1896
RJ (3) Rancz József, Kurtapatak, 1897

RZs (3) Rab Zsiga, Zágón, 1900
SDA (3) Sándorné Székely Anna, Felsőrákos, 1898
Sol (3) Sorbán Lajos, Oltsem, 1894
SzAJ (3) Szász József, Kézdiszentlélek, 1904
SzaK(3) Szabó Károly, Zabola, 1898
SzaM(3) Szabó Miklós, Kiskáson, 1895
SzcA(3) Szöcs András, Lécfalva, 1891
SzóJ (3) Szabó József, Angyalos, 1900
SzöB(3) Szöcs Béla, Csomakörös, 1898
TB (3) Tusa Béla, Székelytamásfalva, 1891
TD (1) Tamás Dénes, Kászonimpér, 1895
ThGy(3) Theisz Gyula, Kisbacon, 1897
TM (3) Tök Miklós, Komolló, 1897
TóGy(1) Tódor Gyula, Borzsova, 1896
Töl (1) Török Illés, Csikszentdomokos, 1899
VB (3) Varga Béla, Kézdivásárhely, 1900
VD (1) Vitos Dénes, Csikszentkirály, 1894
VI (1) Vitos Imre, Csikszentkirály, 1896
VP (4) Vass Pál Aron, Csehétfalva, 1891
VV (3) Veréss Vilmos, Felsőlemhény, 1897

„AKI A KORSZELLEMMEL HÁZASODIK, HAMAR MEGÖZVEGYÜL”

Harmadik rész

Ittész János nyugalmazott evangélikus püspök a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége Presbiteri Konferenciáján előadást tartott a lelkigondozásról. Ennek első és második részét korábbi két lapszámunkban közzétettük. Most azzal az ajánlással tesszük közzé a harmadik és egyben befejező részt, hogy gyülekezeti tagjaink és tisztségviselőink ugyanúgy, mint olvasóink, tapasztalják meg saját életükben, mekkora öröm és felelősség, hogy Isten által egymásra bízattunk.

Egyházkerületi gyűléseken lehet hallani: „Most rátérünk a lelki dolgokra!” A testületi gyűlések kilencvennyolc százaléka ugyanis anyagi kérdésekről zajlik. A pénz az pénz. Miközben a pénz – főníciaiak ide vagy oda – lehet ajándék is az emberi közösség életében, de tudjuk, hogy lehet veszedelem is. A magunk pénze is, a mások pénze is, mert embert emberrel szembeállíthat. És kár lenne tagadni, hogy a pénz időnként lelkigondozói beszélgetések témája is. Nemcsak úgy, hogy sikkasztott a cég vezetője, hanem úgy is, hogy férj és feleség másként gondolkodik arról, hogy telik-e vagy nem telik erre vagy arra, és ebbe belekeserednek. Vagy „Tudja tisztelendő úr, nincs istentiszteletre időm, mert pénzt kell keresnem.” És így tovább.

Eljutottunk a korábban idézett Josutis: Der Pfarrer ist anders (A lelkész az más) című könyvének *A lelkész és az idő* című fejezetéhez. Mindannyian tudjuk, hogy a sokszor vágyott és barátnak gondolt idő a mai ember számára egyre inkább ellenséggé lesz: hol úgy, hogy rabszolgájaként kétségbe ejt, hol úgy, hogy kényszerít elütni, eltölteni vagy kitölteni az időt.

Van egy olyan modern fotókkal illusztrált Újszövetségem (Stuttgartban adták ki a hatvanas években), nagyon jó találó képek, fotók vannak benne, s amellé a jézusi ige mellé, hogy „Minden szavatokról számot fogtok adni!”, – bármilyen furcsa is – a II. Vatikáni zsinat plénumülésének a képe van a Szent Péter bazilikában. 2500 ragyogó katolikus püspök, élen a pápával, kezdődik a zsinat, s oda van írva, hogy „Minden szavatokról számot fogtok adni!” De ez minden percre is érvényes. Minden percekéről számot fogtok adni! És a perc, amiről számot adunk, az nem mindig nyüzsgéssel van tele, mert helye van mindennek. Az Isten rendje szerinti életet megélve fogunk tudni számot adni az időnkéről. Mert helye van a pihenésnek is, a lelki feltöltődésnek is, az istentiszteletre járásnak is, a bibliaolvasásnak is, a favágásnak is, a beteggondozásnak is, a pénzkeresésnek is, a gyermekszülésnek is és a gyásznak is.

Mindennek ideje van. De akkor töltjük ki az időt, hogyha az alkalmat nem szalasztjuk el, és nem hisszük azt, hogy mi szabjuk meg, hogy mikor minek van az ideje. Aki már átélte azt, hogy alkalma lett volna szólni, de nem tette, élete végéig hordozhatja mulasztásának terhét; legfőljebb a legközelebbi alkalommal elhangzó „megbocsáttattak a te bűneid” szabadítják fel e teher alól.

Egy példa: Szombat este fél tízkor szólt a telefon a kőszegi lelkészi hivatalban. Egyik hűséges gyülekezeti tagunk hívott, hogy rosszul lett a férje, be kellett vinni a kórházba. Azt mondtam, hogy megyek. – Jaj tisztelendő úr, nem kell most bemenni! Majd holnap istentisztelet után is idő lesz! – mondta. Mindenki kitalálhatja, mi volt a folytatás. Mire mentem, már üres volt az ágya. S nem volt mentség számomra, hogy lebeszéltek a látogatásról. Az sem nyugtatott meg, hogy a család nem kérte rajtam számon, hogy „lekéstem” az utolsó találkozás lehetőségét, mert ők pontosan tudták vétlenségemet. Az sem vigasz, hogy emberileg föl volt készülve a bácsi a halálra. Emberileg igen. Csakhogy nekem ez nem volt mentség. Mert én nem a családnak számolok el, hanem másnak. És akkor lehet nyugodt a lelkigondozó?

A lelkigondozással kapcsolatban volna még néhány, a gyakorlatból fakadó meglátásom.

Az első, személyes tapasztalatból fakadó felismerésem az, hogy a lelkigondozói szolgálatot feladatként kapott keresztény embernek időnként nem jut más lehetőség, minthogy azt, akit éppen gondoznia szabad vagy gondoznia kell, akivel törődnie kell, elsegítse a megfelelő szakemberhez. És a szakemberen most nem feltétlenül a pszichiátert vagy a házasságterapeutát gondolom, hanem elsősorban a lelkigondozó lelkipásztort. Ez nem kis feladat, hogyha az ember felismeri saját képességeinek, adottságainak a határát, viszont ennek a felismerésnek az illető, a ránk bízott testvér nem lesz az áldozata. Oda tudom segíteni, oda tudom tanácsolni valakihez, akit jó lelkiismerettel ajánlok, lehet az lelkész, lehet az valaki más is, mindenesetre olyan keresztény testvér, akire én magam jó lelkiismerettel bízom rá az illetőt. És nyilván ilyenkor a kölcsönös információáramlásnak olyan rejtett csatornái kell hogy megnyíljanak, amelyekről csak azzal a kifejezéssel lehet beszélni, hogy ez aztán igazán a lelkipásztori, a lelkigondozói és a gyónási titok körébe tartozó dolog.

A másik, amit el kell hogy mondjak, az az, hogy a lelkigondozói szolgálatnak – függetlenül attól, hogy aztán én leszek-e a tényleges lelkigondozója, lelkipásztora, kísérője az illetőnek – egyik legnagyobb feladata és felelőssége: el tudom-e juttatni az engem bizalmával megajándékozót vagy a szolgálat kötelmei révén elemkerült testvért a saját nyomorúságának, segítségre szoruló állapotának a felismerésére? Ez egyáltalán nem

könnyű feladat. Valakit elsegíteni arra, ami magamra nézve is igaz, magamról bevallani, hogy segítségre van szükségem. Aki ezt a csatát meg tudja nyerni – nagyon emberi módon fogalmazok – akit ebben a csatában győzelemre vezet Jézus lelke, az az első nagy segítő lépést megtette. Erre nyilván vannak tapasztalatok családon belül és családon kívül egyaránt.

A következő nehézség az elhárítás reflexének a legyőzése, ami sokszor működik az emberben, és ez az első, ami a problémákat világosan látó, de a ráncbízott testvért vallomásra készíteni nem tudó lelkigondozó számára hatalmas nagy feladat.

Nagyon fontos az – most függetlenül attól, hogy én vagyok-e lelkészként, gondnokként, presbiterként, családfőként, keresztszülőként vagy ismerősként a lelkigondozó, aki végzem a lelkigondozás terheket magunkra vállaló szolgálatát –, hogy aki mellett ott állok lelkigondozóként, érezze, hogy a hozzá hajolásom tartós valami, hogy figyelmemmel kísérem őt. Mert az igazi lelkigondozás sohasem egy alkalom. Mert ha csak egyetlen alkalom marad, amikor éppen felbuzog mindaz, ami a lélek mélyén nyomorít, és az egymást könnyekkel vigasztalás egy katarzist hozó pillanatot jelent csupán, akkor az ilyen lelkigondozás igazán tartós gyógyulást nem hoz. Mert a mai világban sokszor elrohanunk egymás mellett és a „hogyvagy, hogyvagy, köszönöm jól vagyok, jól vagyok” kötelező körein túl nagyon ritkán jutunk el. Figyelnünk kell azokra, akik megnyílnak előttünk, hogy e megnyílás soha ne egy alkalom legyen. Technikailag ez ezerképpen megoldható, a mai kommunikációs lehetőségek szinte kimeríthetetlenek. Egy telefonhívás két nap múlva, egy e-mail, egy sms is jelzés arról, hogy gondolkodok rád, figyelek rád, nem vagy közömbös a számomra, számíthatsz rám, itt vagyok, kopogtass, és akkor nyitom az ajtómat. Egy közösségen, gyülekezeten belül, akár mint nehéz helyzetekben a maguk életharcában rövidebbet húzó vesztesek, akár pedig mint rossz lelkiismerettel viaskodó keresztény emberek tudjuk, hogy ez mennyire így van. Vigyázzunk a lelkigondozás lépcsőfokaira: ráfigyelés, kísérés, törődés, rendszeres kapcsolattartás és imádság.

Van jónéhány mulasztásom lelkipásztori szolgálatom idejéből, meg lelki-szellemi fejlődésem történetéből is. Ezeket el szoktam mondani konfirmandusoknak, teológiai hallgatóknak, ordinációs lelkésszentelés vagy lelkigyakorlatok idején leendő szolgatársaknak, hogy tanuljanak egy már öregedésben és a szolgálatból kifelé tartó szolgatársuk be nem pótolható mulasztásaiból. Nem fogok itt most lelki önboncolást végezni, számos ilyen van az életemben. Isten irgalmazzon nekem ezért. De két egészen egyszerű módszerről mégis szólnék, amelyekkel „megelőzhetném”, hogy újabb mulasztásokat kövessek el.

Fiataloknak, teológiai hallgatóknak szoktam ajánlani: írjanak olvasónaplót! Bármilyen egyszerű triviális dolog ez, írják föl az olvasmányaik bennük megjelenő hatását. Aki már kínlódott azon mondjuk 45 éves korában, hogy „olvastam valahol, és milyen jó lenne most elővenni, de nem találom és nem tudom hol”, az pontosan tudja, hogy ez mit jelent. De mért ne írhatnánk olvasónaplót saját magunkról? A naplóírás sok tekintetben ma

kiment a divatból. És most nem a kölniillatú rózsaszín kislánynaplókra gondolok, hanem az önmagunk tudatos formálódásának a történetét rögzítő naplóra.

A másik ilyen, amit újra és újra elhatároztam, de mindig elmaradt, de amit ott is lehet gyakorolni, ahol havonta csak egy istentisztelet van: a közösség tagjai merjék a közösség elé vinni ügyeiket, mint lehető „imádságtémát”. Ez technikailag úgy oldható meg, hogy ahol a rendszeres istentisztelet helye van, ki van függesztve valamilyen tábla, aminek az a címe, hogy „Kérem, hogy imádkozzatok ezért!” S névtelenül föl lehet egy cédulát tűzni, hogy mi kerüljön be mint „imádságtéma” a következő alkalmon a közösség számára. Ez önmagában erősíti a közösséget, nyitottabbá tesz a testvérré, nyitottabbá tesz engem, mint a közösség alkotó tagját, és gyógyít. Mert valóban van erő abban, hogy imádkoznak értem. S van erő abban, hogy segítséget kérhetek, mégha névtelenül is. A lelki kísérés, ráfigyelés, törődés, rendszeres kapcsolattartás, az egymásért mondott és a közösségben egyes testvérekért mondott imádság mind-mind a gyógyulást erősíti.

Befejezésül néhány témát, néhány konkrét esetet említek saját lelkésszi és püspöki szolgálatomból, a kellő és szükséges anonimitás keretein belül.

Egy nagyon lelkes, tradíciójában megalapozott, de fogyása miatt lassan összezsugorodó kis közösségben történt az eset, ahol „mindenről mindenki tudott” – leszámítva a lelkészt. Egyébként nem az a kérdés és a legnagyobb gond, hogy ki mit csinál, vagy hogy beszél-e róla a közösség, vagy nem beszél. Mert amíg nem beszélnek róla, nem téma, addig nem is nagy baj. De amikor téma lesz, akkor aztán már minden baj.

Na, ebben a közösségben történt egy alkalommal, hogy a templomba rendszeresen járó, az ötvenes születésnapjához közeledő asszony elmaradt az istentiszteletekről. Olyan közösség volt, ahol a lelkész pontosan tudhatta, hogy ott ki szokott ülni, amott ki szokott ülni, és ha valaki nincs ott, akkor esetleg ez beszélgetés témája az istentisztelet után. Valami miatt azonban, amikor először hiányzott ez az illető – egyszer hiányozni ugye annak ezernyi oka is lehet –, én nem hoztam szóba a kérdést, de amikor már másodszor, meg harmadszor sem volt ott, akkor megkérdeztem a gondnok feleségétől, nem a gondnok úrtól, hanem a feleségétől. És ő nyíltbeszédű asszony volt, nem olyan óvatos és tisztelettudó mint a férje, de hűséges munkása a gyülekezetnek, s villant az illető asszonynak a szeme: – Azért nem jön, mert a tisztelendő úr kiprédikálta! Őszintén mondom, mintha az ég szakadt volna rám. Nemcsak azért, mert Isten látja lelkemet, mindig törekedtem arra, hogy ki ne prédikáljak soha senkit, de ez történt. Erőt véve magamon, bekopogtattam az illető családhoz és néhány perc után zokogva, vádaskodva rontott nekem az asszony, hogy de igenis, tisztelendő úr kiprédikált engem azon az istentiszteleten, amikor ezt mondta, mert mindenki tudta a faluban, hogy a férjem éppen most csalt meg és most hagyott el, s a tisztelendő úr olyasmit mondott, hogy mindenki elé pellengérré odaállított. S mondtam neki, hogy

(Folytatása a 15. oldalon)

CSALÁDI KRÓNIKA

ARACSY MÁTÉ GÉZA, aki született 2014. április 16-án Växjöben, Svédországban, 2014. október 5-én Ljungbyban, a Tutaryd-templomban a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: ARACSY (szül. SÁNDOR) ANNA, szül. 1984. május 29-én Székelyudvarhelyen, Erdélyben, római katolikus; apja neve: ARACSY GÉZA, szül. 1981. június 21-én, Kézdivásárhelyen, Erdélyben, református. Keresztszülők: SÁNDOR JÓZSEF, szül. 1980. október 3-án Zetelakán, Erdélyben, római katolikus; HELENA BERLIN, szül. 1976. február 7-én Laholmban, Svédországban, lutheránus-evangélikus; ARACSY ANNAMÁRIA, szül. 1986. október 21-én, Kézdivásárhelyen, Erdélyben, római katolikus; SÁNDOR ÉVA, szül. 1989. december 15-én, Székelyudvarhelyen, Erdélyben, római katolikus; KONNÁTH ÁRPÁD, szül. 1981. május 14-én, Kovásznán, Erdélyben, református; KONNÁTH (szül. MOLNÁR) KATALIN, szül. 1984. február 24-én, Kovásznán, Erdélyben, református.

MÜNCHENBEN TARTOTTA ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT A NYUGAT-EURÓPAI MAGYAR PROTESTÁNS GYŰLEKEZETEK SZÖVETSÉGE

A Protestáns Szövetség legfontosabb feladata, hogy a Nyugat-Európában működő magyar lelkészek és gyülekezeti vezetők közös fórumon beszéljék meg a rájuk bízott gyülekezetek, egyházi közösségek gondjait, ezek között is a lelkigondozó szolgálat folyamatos fenntartását és jövőjének biztosítását. Ennek alapvető feltétele, hogy a meglévő gyülekezetek közül egy se szűnjön meg, egy se maradjon lelkész nélkül. Ezzel összefüggő az a kérdés is, miként biztosítatik e közösségek pénzügyi szükségleteinek fedezése, illetve milyen áldozatot vállalnak azok, akik igénylik az egyházi szolgálat fenntartását.

Mivel a nyugat-európai szórványban élő magyarok közötti lelkigondozás nemcsak vallási kérdés, hanem – meggyőződésünk szerint – egyben nemzetszolgálat is, joggal vetődik fel az a kérdés, hogy miként tekintenek az otthonról kirajzott magyarok százezreire a hazai egyházak, és miként tekint rájuk a mindenkor magyar állam. Ez utóbbi kérdés megválaszolásához viszont a hazai egyházaknak és a mindenkor magyar államnak is jogos kérdése: miként őrizték / őrzik meg vallási és nemzeti önazonosságukat az idegenbe szakadt honfitársak?

A 2014. szeptember 4–7. között tartott konferencián Nyugat-Európa magyar protestáns gyülekezeteit mintegy 40 küldött

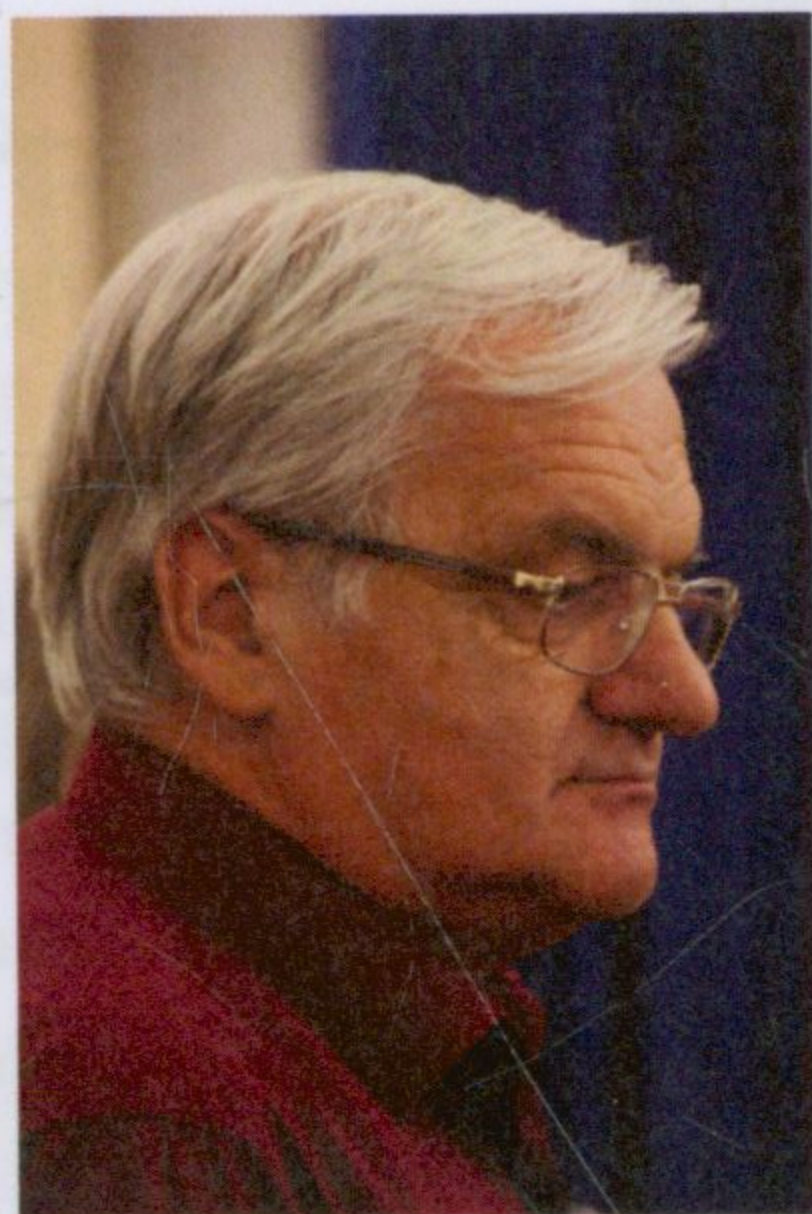

Záróistentisztelet a müncheni Kreuzkirche-ben (Fotó: Ravasz Zoltán)

képviselte. A beszámolókat tartalmaz megbeszélések, az öregkorról és a generációk szolidaritásáról szóló értékes előadás követték, de volt idő egésznapos városnézésre, kellemesen együtt töltött esti együttlétekre, reggeli és esti áhítatokra, a müncheni magyar gyülekezet tagjaival közösen tartott istentiszteletre. Köszönet illeti a müncheni szervezőket, külön is Csákvári Dániel lelkipásztort. A következő oldal képes beszámolójának fotóit Szilágyi Enikő készítette.

Nagy Elek
müncheni gondnok

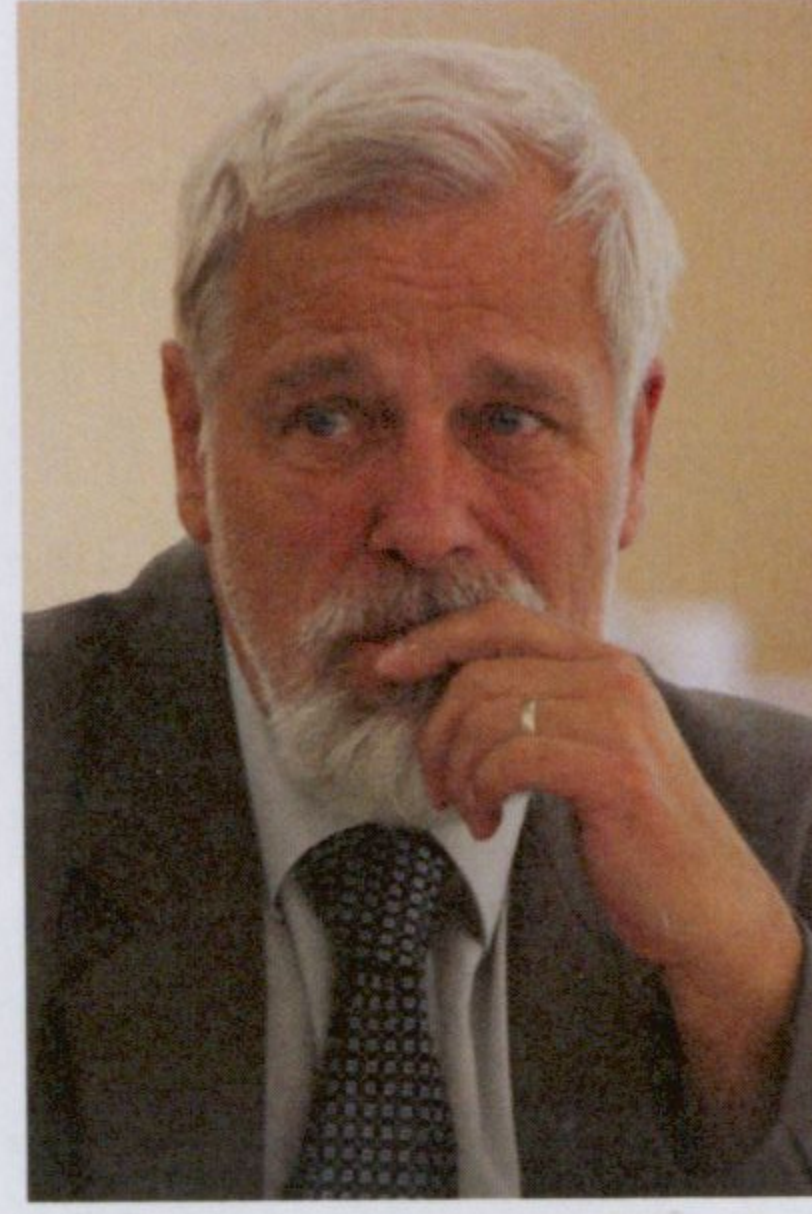
Főnyad Pál
bécsi lelkész

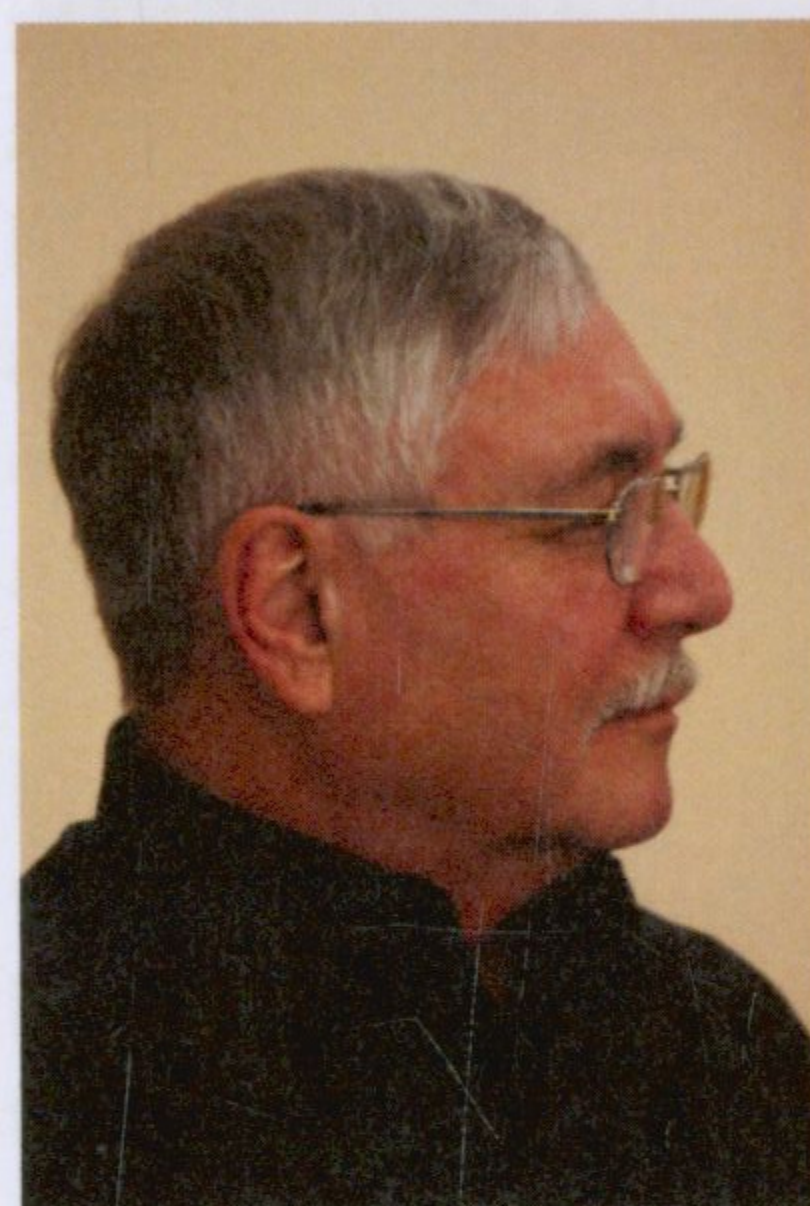
Rempert Péter
brüsszeli lelkész

Csákvári Dániel
müncheni lelkész

Molnár-Veress Pál
svédországi lelkész

Sebestyén Gábor
svédországi főfelügyelő

Sebestyén Mária
stockholmi küldött

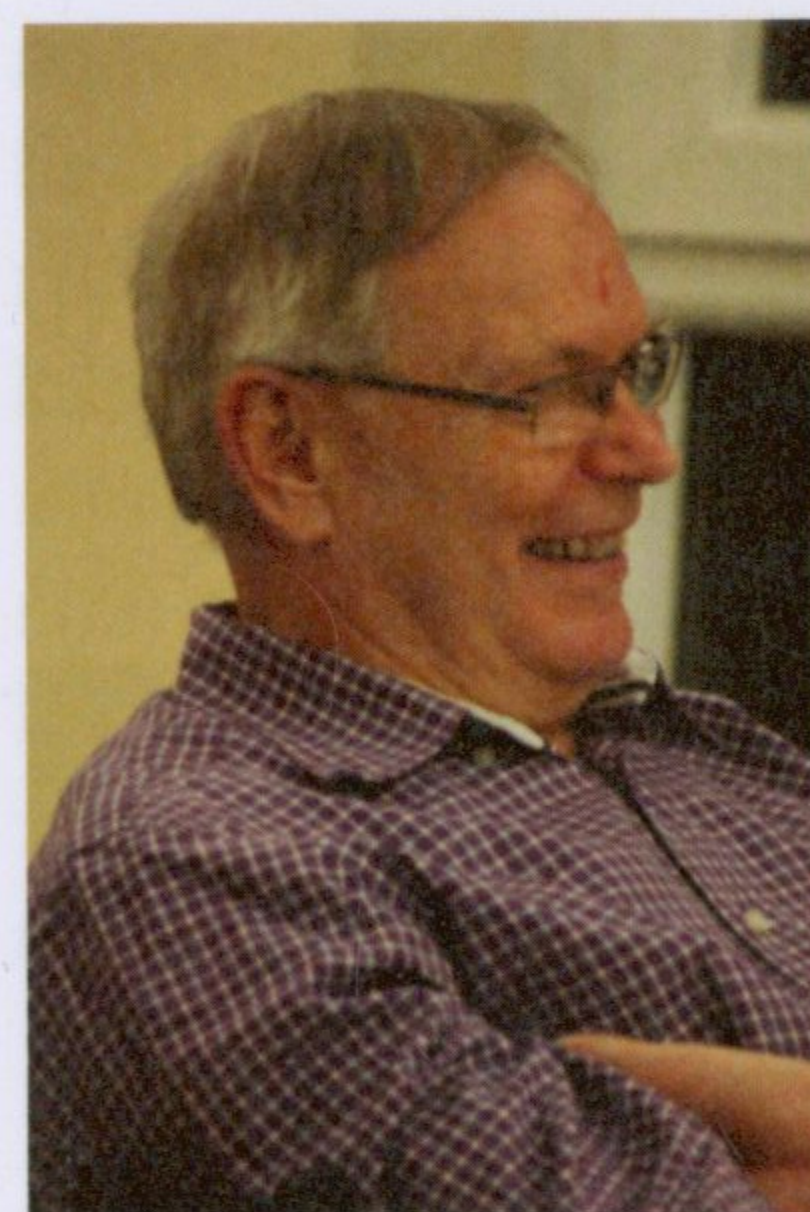
Kovács Julianna
párizsi előadóművész

Flaska Zsuzsanna
müncheni presbíter

Péter Henrietta
budapesti teológus

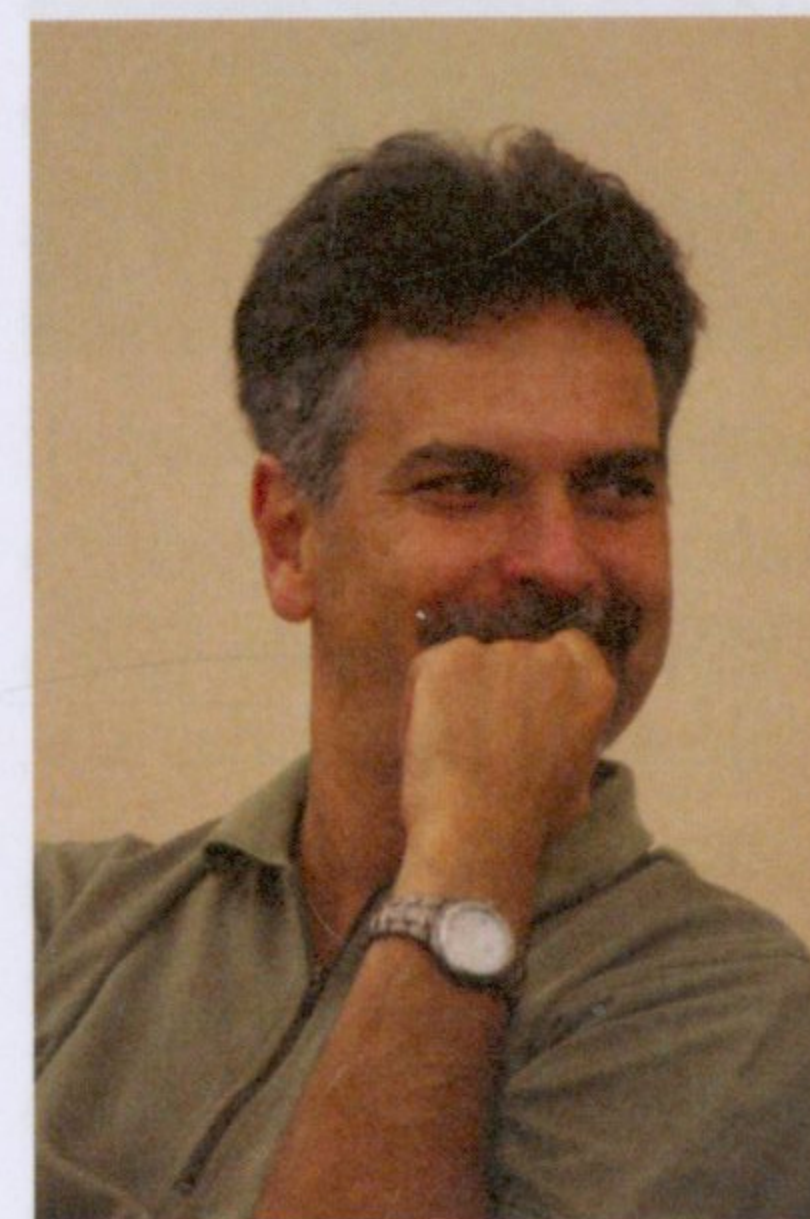
Deák Péter
zürichi felügyelő

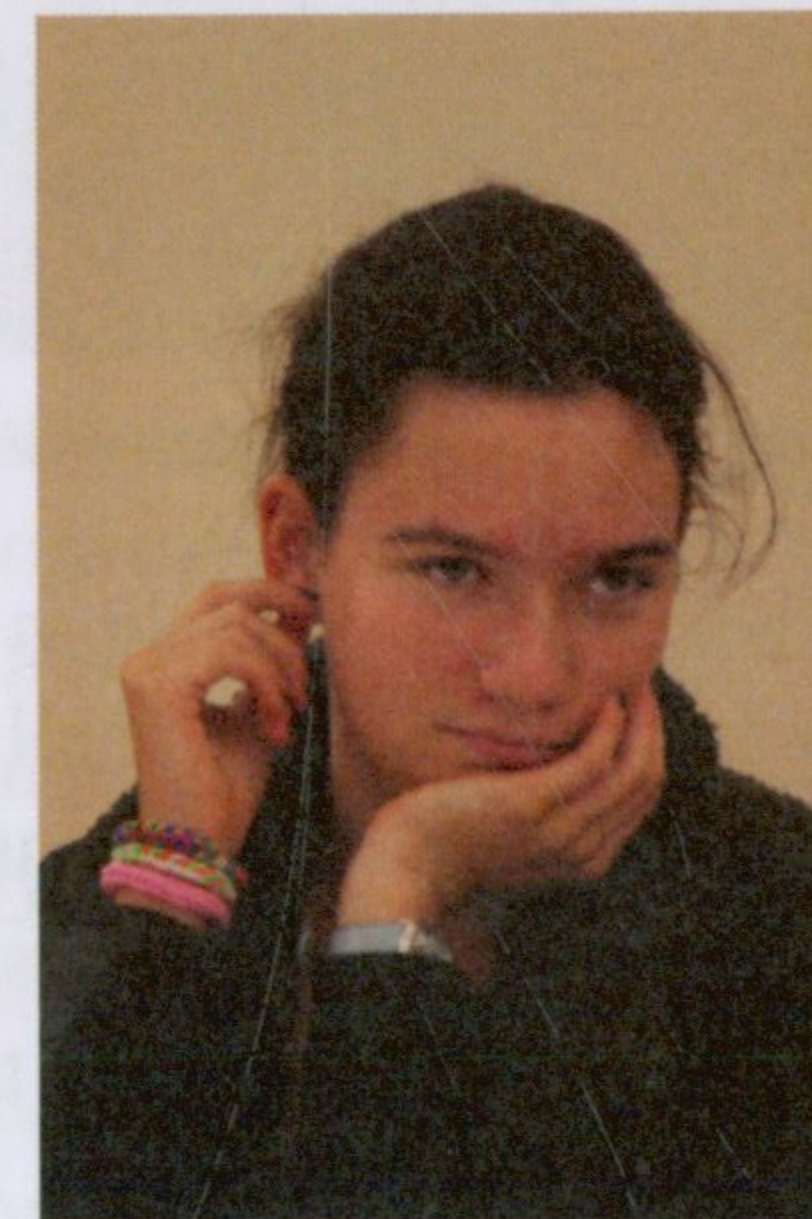
Pfeiffer Kathi
zürichi egyháztág

Csákvári Dániel és Molnár-Veress Pál lelkészek a müncheni Kreuzkirche-ben
a Protestáns Szövetség konferenciájának záróistentiszteletén

Seifert András
müncheni presbíter

Seifert Zsófia
müncheni egyháztág

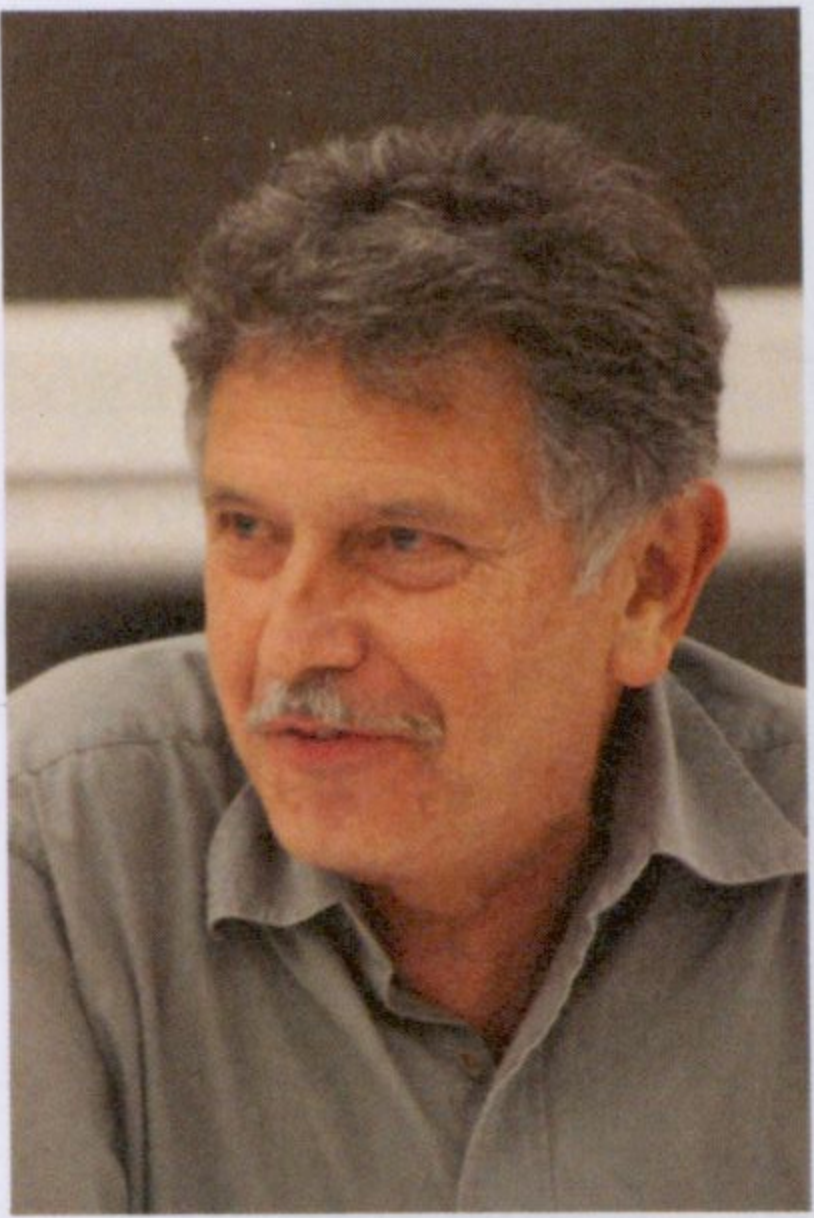
Seifert Veronika
müncheni egyháztág

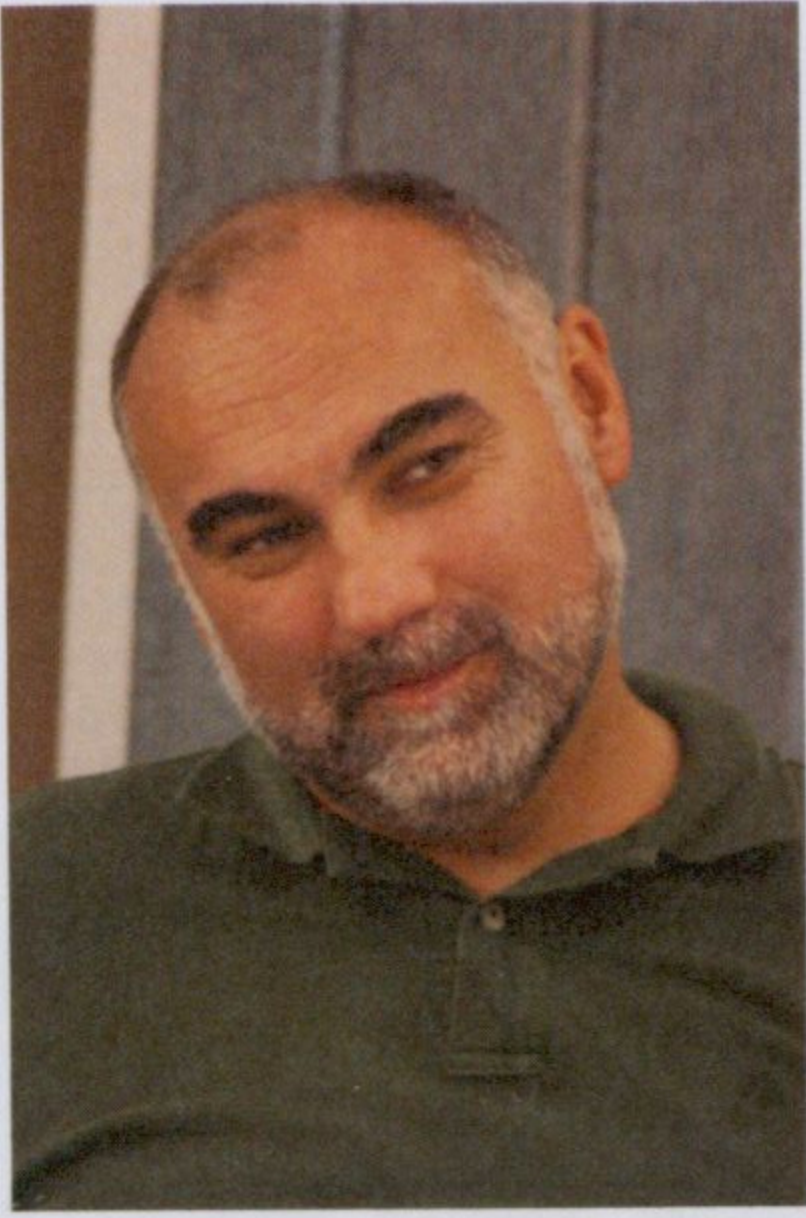
Seifert Márta
müncheni egyháztág

Mazsu Tímea
hannoveri presbíter

Varga Pál
ulmi nyug. lelkész

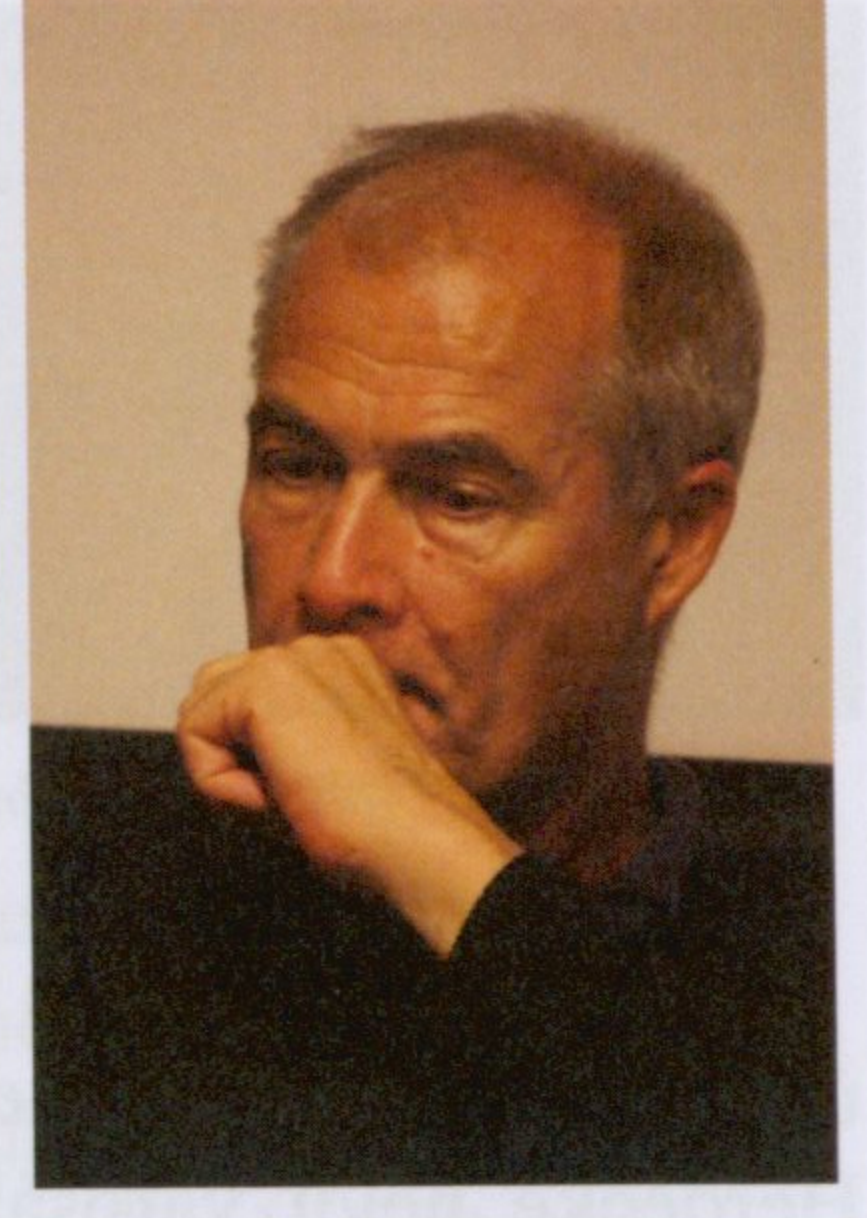
Kókai Csaba
svájci lelkész

Menkéné Pintér Magdolna
hannoveri lelkész

Jaskó Irén
londoni presbiter

Ravasz Ákos
müncheni presbiter

Talur Katalin
észtszági presbiter

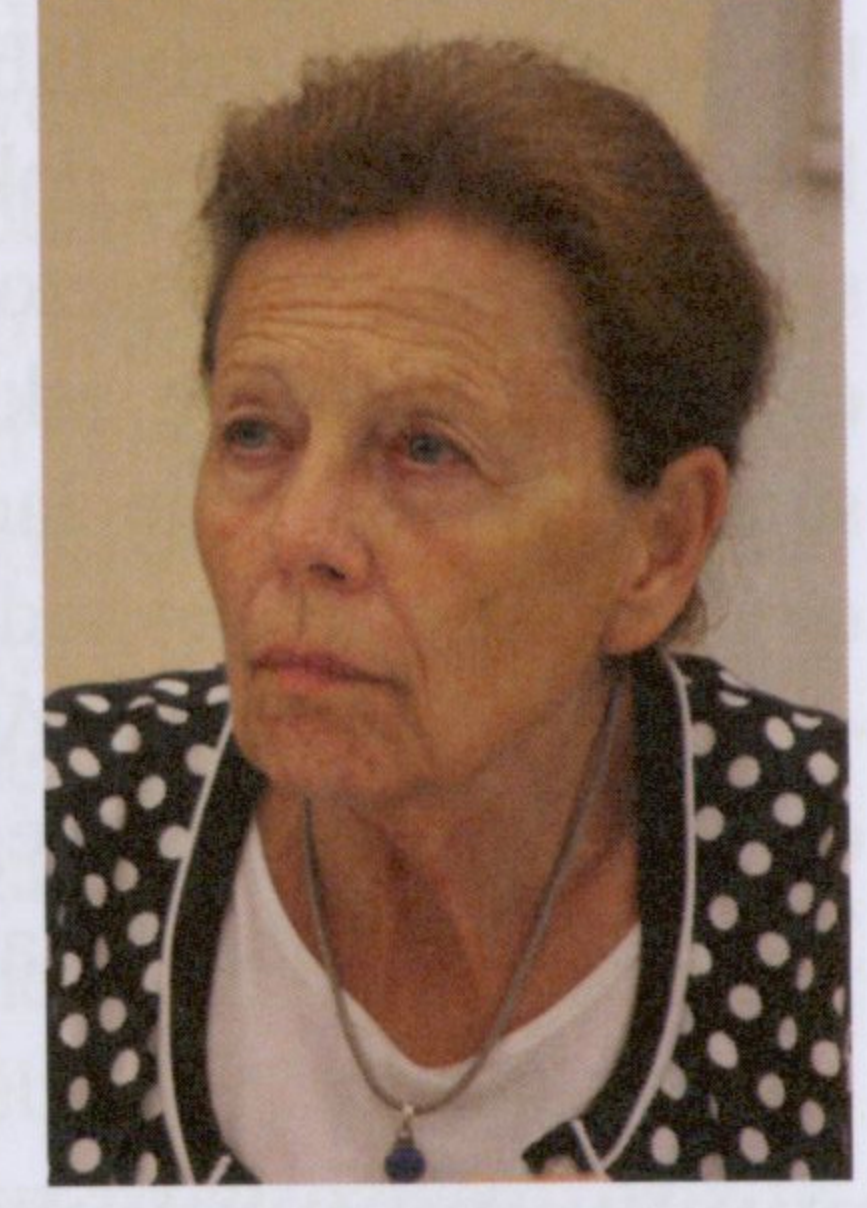
Sebe Enikő
stuttgarti presbiter

Buzogány Klára
stuttgarti presbiter

Dózsa Éva
hannoveri presbiter

Sipos Zsuzsa
hannoveri presbiter

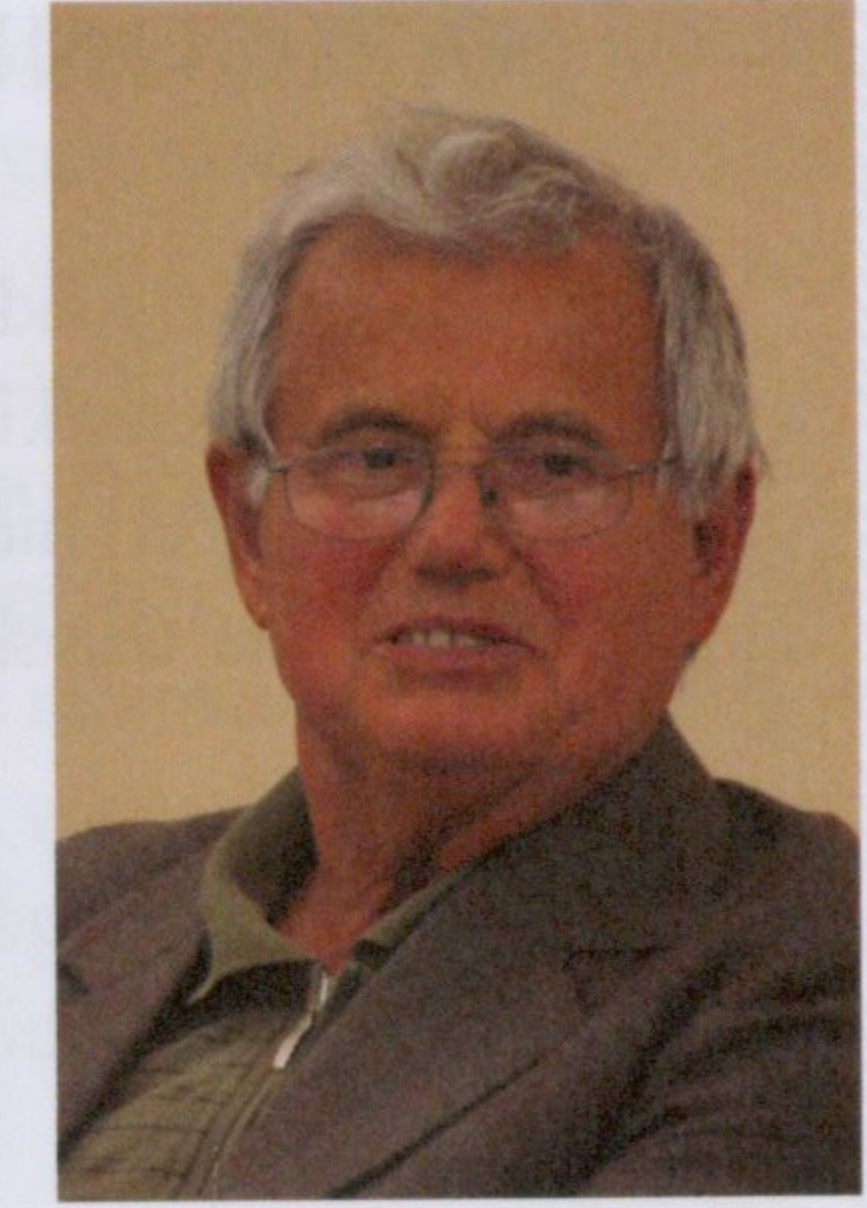
A konferencia résztvevőinek egy csoportja
a müncheni Marienplatzon

Fazekas Judit
hamburgi presbiter

Ross Kajos Annamária
hamburgi ev. lelkész

Zámbo Béla
hannoveri presbiter

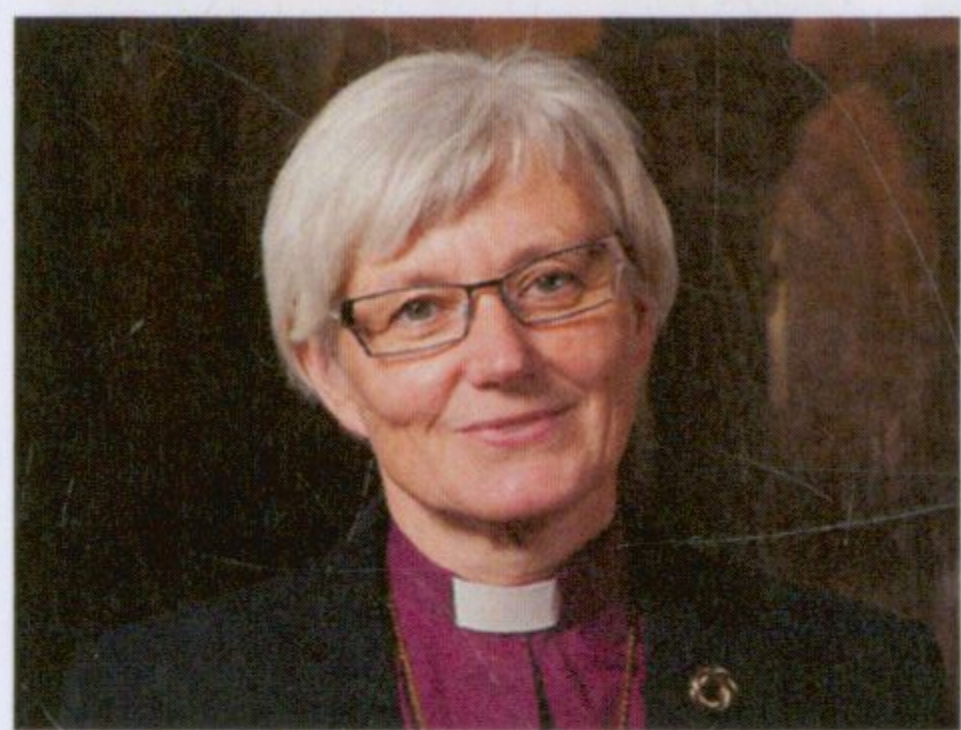
Nagy Rozália
stuttgarti presbiter

Nagy György
stuttgarti presbiter

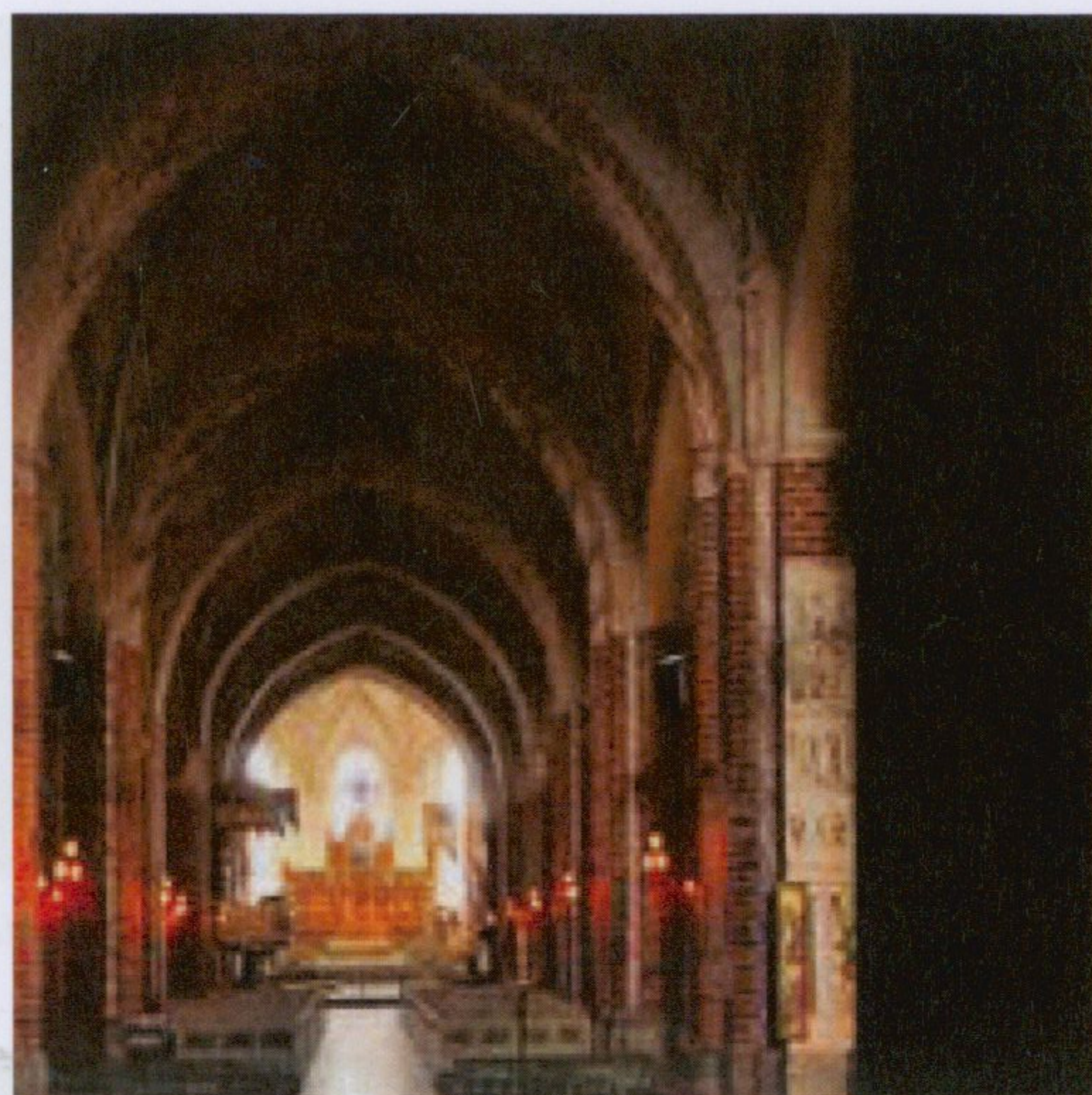
Egger Éva
svájci presbiter

Antje Jackelén (Fotó: Jan Nordén)

ANTJE JACKELÉN A SVÉD EGYHÁZ ÚJ ÉRSEKE

2014. június 15-én iktatták hivatalába a Svéd Egyház új érsekét, Antje Jackelént, aki Észak-Rajna-Vesztfália Herdecke nevű városában született 1955. június 4-én. Családi hátterét az evangélikus és református felekezetek alkotta ún. uniált egyház adta. Teológiai tanulmányait Tübingenben és Uppsalában végezte. 1980-ban szentelték lelkésszé, 1999-ben doktorált, 2007-től a Lundi Püspökség püspökévé választották. 2010-ben Victoria hercegnő és Daniel Westling esküvőjén az eskető egyházi méltóságok egyike. Antje Jackelén a Svéd Egyház első női – egyben az első bevándorló (német) szülőktől származó – érseke. Hivatalában Anders Wejryd érseket váltja, aki 8 évig viselte ezt a tisztséget. Jelmondatát János első levele 3: 19-20. verseiből választotta: „ISTEN NAGYOBB!”

STRÄNGNÄS - 2014. NOV. 29.

2014. november 29-én, szombaton 13:00 órai kezdettel a Strängnäsi Dómtemplomban gyászistentisztelet keretében magyar vértanúinkra emlékezünk. Érdeklődni, az oda való közös autóbuzsós utazásra jelentkezni Dr. Sebestyén Gábornál lehet a 08-184 172 számú telefonon.

OLIVIA HEMTJÄNST HÁZIGONDOZÓ SZOLGÁLAT

Az Olivia Házigondozó Szolgálat olyanoknak ajánlja szolgálatait, akik a segítség különféle formáit saját otthonukban, függetlenségük és emberi méltóságuk maximális megőrzése mellett igénylik. Az Olivia teljeskörű gondozásban részesíti a rászoruló-

kat (ebédeltetés, bevásárlás, orvoshoz kísérés, ügyintézés stb). A stockholmi Magyar Idősek Otthonában is az Olivia alkalmazásában álló, magyarul és svédül egyaránt beszélő lányok végzik nagy szakértelemmel és türelemmel az idősek gondozását. A Házigondozó Szolgálat tevékenysége egész Nagy-Stockholm területére kiterjed. Az Olivia munkatársai jól képzettek, a demenciás személyek ápolásában különösen nagy gyakorlattal rendelkeznek. Igény esetén az Olivia kísérő-szolgáltatást (ledsagarservice) is nyújt. Azoknak is segítséget nyújt, akik otthon ápolják beteg hozzátartozóikat (avlösning i hemmet). Magyar érdeklődők kívánságára az Olivia magyar nyelvű ápolószemélyzetet biztosít.

Az Olivia Házigondozó Szolgálat magyar és svéd érdeklődőket egyaránt vár. További információkkal Palotai Mária szolgál a 073-387 42 98-as számú telefonon, illetve részletes tájékoztatást nyújt az Olivia Hemtjänst honlapja is: www.teamolivia.se

AKI A KORSZELLEMMEL... (Folytatás a 10. oldalról)

kedves testvérem, ez így nem igaz. Nem hallottam a családi botrányról, ez külön szomorú kérdés, és egy kis közösségnek a nyomorúsága, hogy mindenki pertraktálja már a kocsmában, meg a focimeccsen, csak a lelkésznek nem mondják, mert akkor lesz botrány, másrészt meg, hát nem tehetek róla. Szó szót követett, felhorgadt bennem nem a lelkipásztori hiúság, hanem talán a jó fegyver, s azt vágtam a szemébe nagyon keményen: – Vegye tudomásul, magát nem a papja prédikálta ki, hanem az Isten találta szíven. Viszontlátásra! Következő alkalommal ott volt az istentiszteleten.

De megtaláljuk-e mindig a megfelelő szót? Én egy hirtelen haragú, de nagyon óvatoskodó ember vagyok. Könnyen „eldől bennem a borjú”, akik ismernek, tudják, hogy időnként magamnak is szerzek emiatt nehéz helyzeteket, ami után bocsánatot kell kérni, tyű, az nem könnyű dolog. De megtalálni a helyénvaló szót, ez az, ami csak felülről adatik. Nem tagadom, ilyen világosan és egyértelműen máskor, negyvenegynéhány éves lelkészi, püspöki szolgálat alatt nem éltem ezt még át. Lecke volt a számomra, egyrészt alázatra kötelező, hogy vigyázzunk, mert az igehirdetés az hatalom. Másrészt pedig nehéz helyzetekben talán mellénk áll az, akiről azt énekeljük az evangélikus himnuszban, hogy „ő a hős vezér”, aki ügyét győzelemre viszi.

Nagyon nehéz időnként kiszámítani a lelkigondozói beszélgetéseket. Nem könnyű felkészülni a várható vagy végig gondolt problémákra, még akkor sem, ha időpontot, témát és mindenféle körülményt előzetesen rögzítve és megállapítva kerül rá sor, adott esetben a lelkészi hivatalban. Ezt nem lehet olyan módon megtartani, mint egy előre tervezett órát. Váratlan dolgok is történhetnek, váratlan mélységek nyílhatnak meg, vagy hirtelen az éppen megnyíló ajtót ráncvágják. Az utóbbi esetében megsértődni nem lehet, imádkozni szabad és kell a következő lehetőségért, az előző esetében pedig kellő alázattal kell élni vele. Nem sokszor fordult elő velem, de konkrét ügy, amit most röviden felidézek.

Egy fiatalasszony jött hozzám. Tulajdonképpen nem is abban a témában, amivé aztán a beszélgetésünk fajult. De amire mondtam a kiszámíthatatlanságot, azt azzal indoklom, hogy a beszélgetésnek egy előrehaladott stádiumában az illető térdelve bűnvallást tett, elhangzott nemcsak a liturgikus formula, hanem a lélek szerinti feloldozás, és áthoztam a szomszéd helyiségből az úrvacsorai eszközöket, és osztottam ennek a testvérem, s az Úr szolgájának, magamnak, a szentséget. Azt lehet mondani, ez az, ahova el kéne jutnunk. És akkor megnyílik az ég, s ez az a pillanat, amikor még az angyalok is összecsapkodják a szárnyukat örömeikben, mert valakit megtalált a jó pásztor.

A harmadik és negyedik példa a korlátokról szól. Korábban hangsúlyosan beszéltem a lelkigondozói felelősség, gyógyási titok és diszciplináris kötelezettségek feszültségéről. Az egyik egy lelkészcsalád életét villantja föl, ahol nem tudtam mit kezdeni a több okból is bajba került fiatal lelkész férjjel és a részben emiatt a nyomorúság miatt lassan tönkremenő házasságuk gyógyításában. Hosszú-hosszú beszélgetések alatt sem. El-

ismertek ők mindent, nem titkoltak ők semmit sem. De valami nem történt meg: az áttörés. Ezt nyilván testvéreim értik, érzik, mert tudjuk, bármilyen sokáig is tartson egy beszélgetés, csak a felszínt kapisgáljuk. Valami hiányzik. És a megoldás az volt, hogy felhívtam a házasságterapeutát, református szolgatársat, és megszerveztünk közöttük egy találkozót. Emberileg nézve azt tudom mondani, hogy ez segített. És az akkor már papjukkal, illetve püspökükkel és egymással marakodó férj és feleség életében elindult valami, ami emberileg már láthatatlan, és hamarosan már a második gyermekük megszületésének örültek, s együtt örültek meggyógyult házasságuknak is.

A negyedik példa szintén ilyen, amikor be kellett látnom, hogy szakemberre van szükség. Mondhatnám finomabban is, de a durva valóság az volt, hogy egy súlyosan és többszörösen visszaeső alkoholista kollegáról volt szó. Akit püspökként én magam öt gyülekezetre szabadítottam rá, kisebb-nagyobb kísérletezés terhét vállalva, és nem jó lelkiismerettel mondom ezt. Látogattam kórházban, leveleztem vele, ha szabad azt mondani, kicsit szerénytelenül, igazi lelkipásztori leveleket írtam neki. Volt ígéret, volt fogadkozás, nagyeskü, áthelyeztem másik gyülekezetbe, egy-pár hónap, és minden kezdődött. Aztán szakembert is megszólítottam, jártam magam is konzultációra evvel a kórházba, és be kell vallani, hogy nem volt más megoldás, a gyülekezet, illetve a közösség érdekében fel kellett mentenem ezt a lelkészt a szolgálat alól. Egyrészt totális kudarcc, de a felelősség mégsem áthárítható. Azt nem mondom, hogy semmit nem rontottam el. Ezernyi mentséget lehetne találni: nem akkor kezdődött a betegsége, amikor én megismertem, vagy idősebb korban, mindegy. A lényeg az, hogy igen, szakember segítségét kérni kell, de talán nem mindig jutunk egyről a kettőre, vagy tudunk kimenteni valakit a nyomorúságból. S ha azóta találkozunk, s mivel tudom, hogy az alapprobléma nem szűnt meg, nem vagyok képes néhány triviálisan polgári, jólnevelt mondatnál többet mondani. Nem véletlenül mondtam azt a bizonyos cserét, mert a terheket akkor is át kell venni, ha tudunk segíteni, s vannak átvett terhek a meg nem gyógyult helyzetek és testvérek láttán és a velük való küzdelmek idején és után is.

Befejezésül, már tulajdonképpen csak egy kérdés vagy felszólítás, egy mondat: Testvérem, lelkipásztorként, presbiterként, egyháztagként, őrizője vagy a te testvérednek! Hogy egy embert, százat, huszonkettőt, nyolcat vagy hányat hoz eléd vagy bízott rád a Mester, azt én nem tudom. De arról merek felelősséggel nyilatkozni: olyan keresztény egy sincs a világon, akinek legalább egy báránykát ne bízott volna a Jó pásztor a lelkiismeretére. De azt ne felejtjük el, hogy csak a pásztorolt és nyájban tartott báránykák lehetnek pásztorai a kis bárányoknak. Ezért tartsuk a közösséget életben, ki-ki a maga helyén, a maga Istentől kapott karizmái szerint, felelősséggel, Isten előtt, és egymás terhét hordozva, mert akkor betöltjük a Krisztus törvényét.

Jó teherhordozást, Isten áldotta találkozásokat, s Jézus lelke által ajándékozott bölcsességet kívánok minden lelkigondozó társamnak.

Ittész János püspök

GAUDEAMUS

Alattomosan andalog az idő. Észrevétlenül suhannak a percek. Két ember igaz szerelméből megszületik a legcsodásabb gyümölcs: a gyermek. Benne volt már az első csókban és ölelésben, a sejtek titokban összehevültek, lángoltak és csapongtak, hogy aztán anyaggá formálódják a gondolat. Az óra közben pereg, a gerinc egyenesedik, bizonytalanok a tapogatózó léptek, de már lépked, igen, csodás a felismerés. Aztán a két kis láb óvodába tipeg, maradna inkább az otthoni mesevilágban, ahol a kockák saját kedve szerint merednek a végtelen fele, néha összeomlanak, de mindig újat lehet építeni, ez biztonságot és az otthon melegét sugallja. De megy, mert mennie kell, ez az élet legelső kényszerlépése. Lassan hozzászokik, megszeretni nem tudja. Az ákombákomok jelentéssel telítődnek, ismerkedik a betűkkel, görcsös a ceruzát markoló kéz, de a hullámzó vonalak nyomtatott nagybetűket sejtetnek. Lázás készülődés: megnyílik az iskola kapuja, új társak, játékos cimborák. A dobogóra fellép a második anyuka, harminc szem kapaszkodik a hangjába. Játszva tanulás. A kéz lazul, a görcsös ujjak hanyagul fogják a tollat. Minden nap egy újabb felfedezés. A játék öröme ott huncutkodik a tiszta tekintetben. Imád élni, játszani, tapasztalni. A háttérben két figyelő szempár óvja és vé-

delmezi, megpróbál biztonságot sugalló alapokat nyújtani, közben pedig napról napra szembesül a nyilvánvaló ténnyel: újabb évet, hónapokat, heteket, napokat és pillanatokat hagy maga mögött az idő. A lélek raktároz: emlékeket gyűjt. Fénykép: anya és apa ölel magához egy kamaszodó emberkét. Vallásilag érett. Hite óriási, betölti az egész keretet, szinte lekívánczik a képről, oly tiszta és igaz. Erővel tölti el az öt ölelőket. Fölösleges vizsgák és felmérők, az élet buktatói. Helytállás. Mindig, minden időben. Líceum. Éretté válás. Lépések. Botorkálás. Hormonok ébrednek, barátok teret követelnek. Vigyázz magadra, fiam! A többi már szülőtől független. Tapasztalni és megtapasztalni, ez az élet rendje. Aztán csengetnek. Kicsengetnek. Utoljára. Bizonytalan a bizakodó tekintet, parányi ijedelem bújkál a szem íriszén. Felismerés: a kapu, amin annyi éven keresztül be kellett lépni, most bezárul. Döbbenet. Közösség, mely barátságokat szült, örök és igaz érzéseket, felbomlani látszik. Fogadalmak. Összetartozás. Most és mindörökké.

Versenyt fut az idő. Felvételi. Újból öröm. Siker. Még öt év biztonság. És azután...?? Mi lesz veled, emberke?

Hinni kell. Istenben, emberben, világban, társadalomban. Hinni a jóban. Hinni, hogy mindig van erőnk talpra állni. És menni, menni, soha meg nem állni.

Ember vagy, fiam! Parányi, ráncos hústömög voltál. Felnőttél. Sokat tanultunk tőled. Lépj hát az utadra, menj, járj és tapasztalj. Haladj az ösvényen, lásd a célt, ne feledd a hitet. Előre nézz, de emlékezz arra, amit magad mögött hagysz. Siess hát, az óra pereg. Mi mindig visszavárunk!

HAPPY BIRTHDAY!

Az idő viszonylagos és önkényes. Andalog, baktat, üget, vágta, kedve szerint. Egy óra hatvan perc. Biológiaiilag. Néha csak egy másodperc az egész élet.

Ember a monotonban. Ki túl van minden iskolán, családot és otthont még a múlt században tervezett. És most itt áll. Rendületlenül. Élt, tapasztalt, sok bölcsességet halmozott. Most már mosolyog. A percek is, amelyek egy idő óta összetöpreődtek. Nyújtáná azokat, de most már másként, mint fiatalon. Megélni akarja, igaz valóságukban. Hajlott hát, de csak nyakból: a gerinc még mindig egyenes. Merengő tekintet, múltba és jövőbe látó, jelenben csillogó. Ősz bajusz alatt mosoly villan, mindent értő. Adni- és kapni vágyó, rendezett kéz, befele forduló. Lassú, cammogó, kimért léptek.

Ember. 70 év múlttal és jelennel. Élni akaró. Isten, óvd az embert, tanítsd meg félelem nélkül élni. Az öregség nem vénség. Az élet egy folyamat. Kezdet nélkül nincs vég. Vég nélkül nincs, nem lehet élet. Ettől válik olyan csodálatossá. Tudjuk, hogy van befejezés. Lennie kell. Félünk tőle, emberből faragtak. De a befejezés tudatától válik minden izgalmassá. Hiszen tudjuk (sejtjük, érezzük), hogy magunkban hordozzuk a véget. Ettől telítődik értelemmel a megélt pillanat. Attól, hogy tudjuk: egyedi és megismételhetetlen. Tenni kell. Fiatalon és idősebben egyaránt.

Az Új Kéve olvasóinak lapunk 2014/1. számában bemutatkozott Deák Borbála újabb két írását közöljük jelen lapszámunkban.

Nem a számok jelzik az időt. A szív és az értelem az, ami mér. MÉR és raktároz. Nem az a fontos, hogy mennyi idő alatt, hanem hogy mit tettél. És ettől olyan bizsergetően izgalmas az egész. A dolgok átlényegülnek. Más tartalommal telítődnek két x, négy x és még több x után. Ez pedig érték. Egy újabb érték, amivel gazdagodnak, nem, nem az ikszek, hanem az ember, az érző szív, a cselekvésre vágyó kéz, a nehezebben engedelmeskedő izmok, az emlékek. Minden nap egy újabb ajándék. Nem csak neked, mindnyájunknak. Éld hát a napot, a percet, a töredékeket. Éld és élvezd! Ne a jövőbe nézz, a távoli és ismeretlenbe, hanem a mába, a jelenbe, az itt és mostba. Ne féld a holnapot, ne vágyj a tegnapi után, élvezd a má. A fényt, amely reményt ad, a csillagokat, amelyek örökkévalósággal kápráztatnak, az esőt, ami életet adó, az alvó természetet, ami energiákat szül. Örülj a szép időnek és neved a borús égboltra. Mindennek oka van. Érthetetlen dolgok szövevényéből születik meg az egész.

Élj hát, EMBER! Világot, századokat, embereket, történelmet, múltat és jelent ismerő ember vagy. Bölcs és szerencsés ember. Örülj annak, ami van. Ne vágyj azután, ami nincs. Álmodj és higgy! Igazat és valódit. Tenni tudsz. Akarj! Szív, tüdő, máj, vese – megannyi szerv, élethez szükséges. Öregednek, talán ráncosodnak is. De az igazi, a valóban fontos élet, nem években mérhető. Nem szűkíthető be napok és percek bőrtönébe.

Nézz a mába. Itt vagyunk, körülötted. Örülj hát! Isten éltesen sokáig, mindnyájunk örömére!

Deák Borbála

IDÉN LETT VOLNA 80 ÉVES THINSZ GÉZA

* Budapest 1934. június 9. † Stockholm 1990. július 14.

Költő és műfordító, 1956 őszén érkezett Svédországba. Tanulmányait az Uppsalai Egyetem Bölcsészeti Tanszékén fejezte be. Haláláig a Norstedt könyvkiadó vállalatnál lektorként dolgozott. Borbándi Gyula, a nyugati magyar emigráció legavatottabb ismerője a következőképpen méltatta: „Thinsz Géza költő, aki a magyar költészet tolmácsolásában és a svéd költészet magyarországi megismertetésében szerzett hervadhatatlan érdemeket. A jelenkori magyar költészet számos jelentős alakjának verseit ültette át svédre, helyi költőket nyert meg magyar versek fordításának, kiadókat mozgósított ezek kötetbe gyűjtésére és kinyomtatására, svéd költőket fordított magyarra és tette műveiket magyar nyelven közkinccsé.”

Felesége, Izabella Thinsz pedig így írt férjéről: „Gézával 1959-ben találkoztam, akkor már három éve élt Svédországban. Jól beszélt svédül. Egészen más volt, mint a svéd fiúk, akikkel addig találkoztam. Élénk volt, minden érdekelte, és annyi mindent szeretett volna csinálni. Fontos feladatának tekintette, hogy bemutassa, micsoda hihetetlen kulturális kincs található Magyarországon, amely Svédországban teljesen ismeretlen volt. Emlékszem, amikor legelőször találkoztam vele, szembe jött az utcán, Uppsalában, menet közben írt, egy versen dolgozott. Huszonnégy éves volt akkor. De később is, akármikor találkoztam vele, mindig írt. Még az egyetemi előadásokon, munkahelyi értekezleteken is írt. Verseket írt. Séta közben is írt. Mikor aztán beteg lett és kórházba került, akkor is a végsőig írt...”

Először csak 1971-ben utazhatott haza. Ezt követően nagyon sokszor járt Magyarországon. Mindig fáradtan, teljesen kimerülten érkezett vissza. Egyik versében azt írta, hogy Magyarországon svédnek, visszaérkezve magyarnak érzi magát. Kétnyelvű és kétnemzetiségű volt. És mint kétlaki, alanyi költő és „északi szófuvaros” írja maga:

*Két nyelvvel labdázik naponta,
két nyelven áll ki a porondra,*

*két nyelven káromkodik hiába,
két nyelvet nyújtogat a világra,*

*két nyelven beszélhet a szélnek,
két nyelven várják a veszélyek,*

*két nyelven tévelyeg az életben,
aztán majd elföldelik. Két nyelven.*

Thinsz Géza „szószerezői” minőségében általában rövidre fogta mondanivalóját, sokszor oly tömören, metaforikusan, hogy az olvasónak vagy hallgatónak nagyon utána kellett gondolnia. De ő mindezeket – egyik kritikusa szavaival élve – „bravúros eleganciával” írja.

Külhoni sírfelirat

Éltem. Mint aki hazaérkezett.

De nevemről nem hullt le az ékezet.

Géza sokat fordított. Elsősorban Weöres Sándort, akinek verseiből egy önálló kötetet jelentetett meg, és Illyés Gyulát, Pilinszky Jánost. Ezek a költők meglátogatták őt Svédországban, szoros barátság alakult ki közöttük. Tanárára, Cs. Szabó Lászlóra szeretettel emlékszik 1984-ben a következő verssel:

Osztályfőnök úr

*Csak kék tintával tudok írni rólad
a József Attila utca sarkán, Budapesten.
Tudtam persze, hogy te is szaporítani fogod
hallottaink számát, de halálod híre
nehezebb volt, mint hittem volna.
Laci bácsi, nem akarok érzelmeskedni
ezen a sarkon, végül is beállványozták
a szemközti házat, – a kőművessel, aki, aki épp
fölmászik ezen a magyar (számomra túlkomplikált)
lajtorján, s aki épp úgy épít – megőriz – tataroz,
ahogyan te tetted, miképen érthetném meg
önösségemet? Magaddal vittél valamit
múltamból, ami él még.*

*Laci bácsi, itt a József Attila
utca sarkán nem érdekel, milyen osztályzatot adnak majd
erre a versre – te biztosan megérted ezt a fura
kitárulkozást: hiányod fáj, nem a halálod – –*

Thinsz Géza 2014. július 14-én lett volna 80 éves. Egy Stockholmhoz közeli sírkertben, Skoklosterben nyugszik, amit ő humorosan csak Cipőkolostornak nevezett. 1990 áprilisában kezdte a szörnyű betegség teljesen a hatalmába keríteni. Fájdalmas így visszanezve, mert akkor még nem tudtuk az agyat romboló betegség okát. Szörnyű volt, mert Géza, a szavakkal való kifejezés mestere rohamosan vesztette el az emlékezést, a szókincset, a kifejezést. Egy évvel halála előtt ágya mellett ülve próbáltam beszédre bírni, de ő csupán ezt ismételte: nevetséges..., nevetséges... Azt hiszem ő arra a rémálombeli állapotra értette, hogy nem tudja mondanivalóját szavakba összerakni.

Búcsúzó

*A tengerbe hullik egy könnycsepp:
ez a halál. Csak ennyi. Ne sirass.
Bölcs hullámoktól tanulom az öröklétet.*

A Szabad Magyarok Tömörülése hosszú éveken át adott otthont Géza irodalmi estjeinek a stockholmi Magyar Házban. Két verse a Kaláka együttes zenei feldolgozásában is ránk maradt: az előbb idézett *Búcsúzó*, és az itt következő:

Éjfél után

*Éjfél után, ha elhallgat a szó,
formát változtat. Nem zászlóként
lobog, dörömböl a beléd fojtott,
a beszéddel leplezett mondandód.
Éjfél után szót válthatnál magaddal,
de elnémulsz. Agyadra megy az agyad,
vagy a bor. Adj nyugodalmas álmot
mind valahányunknak, hallgatag arkangyal.*

*

Munkái husz verseskötetben, 1960–1990 között jelentek meg. Az 1960. évi kötet tartalmazza Magyarországon írt 1956-os hangulatú két versét, melyeket az alábbiakban közlünk:

Levél Mihály barátomnak

*Nézd: sötét van. Piszkos éjszaka.
Hiába díszíti fényes ragyogás,
hiába kiált a költő, szava
hiába harsan csillogva, csodás
zengésű, komor húrokon, –
ásítanak és unják az emberek.
Mert élt bár egyszer
Dante, Goethe, Shakespeare,
de „eljár az idő a fejük felett” –
és otthon a gyerek sír,
mert nem kap vacsorát.*

*De ne csodáld, hogy könnyel néznek
mindent ami szép;
hiába a legszebb beszéd –
fáradtan a sivár robottól,
az ember csak az üres hasára gondol.*

*Hát költő komám, dobjuk sutba mi is
csengő rímeinket,
mert korszerű kezével intett
a realitás?
Mert ugye, valami más
kell most ide:
mindegy, hogy mi az,
csak könnyű íze,
s a veleje üresség legyen.
Amitől felriadna az álmos jelen,
arról úgysem írnának a lapok,
legfeljebb, így:
„a költő ezért a verséért öt évet kapott.”*

*Hát arról írd, hogy lyukas a cipőd,
ne is szidd a hideg időt,
mert nincs télikabátod, –
ne jajduljon benned a szó,
hogy kedvesednek csak
a tavaszi ragyogás
arany gyöngyeit adhatod,
s egy szál virágot is csak nehezen,
mert nincs pénzed sosem, –
írd le a „való” életet:
hogy milyen öröm neked
a csikorgó fogaskerekre nézni
és milyen „boldogok az emberek ...”*

*De hát ez nekünk úgysem sikerül.
Járjuk mi Arany, Ady,
Tóth Árpád rögos útjait,
írjuk csak le azt, amit
le kell írni,
mert belső parancs,
s nem ember kényszerít, –
de fiókba tedd a verseket
s vagy ötven évig elő ne vedd,
mert sötét van, piszkos éjszaka,
hiába díszíti részeg ragyogás,
hiába kiált a költő, szava
hiába harsan csillogva, csodás
zengésű, komor húrokon, –
mindenki fáradt nagyon,
s mindent belepett az álmos unalom.*

Az elítélt

*A cellában ült, amíg én éltem
s élveztem levegőt, napot,
a Szép semmivé kopott a kezében
s napfény helyett csak szitkokat kapott –*

*Az Édes haját simogatva
az életet dicsértem minden ízemmél,
mikor talán az első pofont kapta
és feljajdult a való: „Íme az ember!”*

*s most itt van mellettem. „A hét éves vád koholt!”
– arcomra tapad a törtfényű szem. –
Míg én éltem, ő egy cellában volt.
Megbocsáthatja ezt nekem? –*

Mint a Szabad Magyarok Tömörülésének egykori vezetői, születésének nyolcvanadik évfordulóján kegyelettel emlékezünk honfitársunkra, sorstársunkra és barátunkra.

Révai Ábel elnök
Nyers Andor alelnök

Pálházi (Csetényi) Teréz
1922–2014

Csetényi Teréz 1922. június 25-én született a Székesfehérvártól alig 20 km-nyire fekvő Seregélyesen, Fehér megyében. Egyedüli gyermeke volt a családnak, s az is csoda, hogy egyáltalán életben maradt, hiszen 97 deka súllyal jött a világra, 7 hónapos koraszülöttként. A tapasztalt orvos tudta, meleg és nyirkos levegőt kell biztosítani a kicsinynek, s ha az ehhez szükséges ma használatos bonyolult és drága felszerelésről akkor és főleg faluhelyen álmodni sem lehetett, az orvos utasítása szerint megtette a csecsemő köré elhelyezett forró vízzel töltött edény: köcsög, ibrik, akármí. S ha már életben maradt, az Úristen 92 esztendővel ajándékozta meg Terust. S ebbe a kilenczted évszázadnyi időbe sokminden belefért: volt benne öröm és fájdalom, szomorúság és vidámság, veszteség és áldás egyaránt. A polgári iskola padjaiban felcseperedett lánynak korán kitűnt kézimunkában és varrásban megmutatkozó kez ügyessége ugyanúgy, mint jó hangban és énekben megnyilvánuló tehetsége. Az első világháborúban megtépázott kis Magyarország keserves, olykor hősies helytállást igénylő életében osztozott a család, mely idővel Budapestre költözött. 1939. szeptember 23-án – három héttel a második világháború kitörése után – az akkor 17 éves hajadon Terus férjhez ment Pálházi József elektrotechnikushoz, aki az Országos Hangya Szövetkezetek vállalatcsoportjának keretében Magyarország villamosításán dolgozott. Pálházi József később elvégezve az egyetemet is, elektromérnök lett, s tudását majdan bőven tudta kamatoztatni Svédországban. Egyelőre még csak 1939-et írunk, és a József és Terus alkotta Pálházi-család szépen gyarapodott: 1942-ben megszületett Judit, majd 1946-

ban Kati lányuk is. Terus számára mindenkor a család volt a legfontosabb, s közvetlenül ezt követően egy még nagyobb család: hívő emberek közössége, a gyülekezet. Mint evangélikusok, Budapesten először a X. kerületi Kőbányai-gyülekezetben és a VIII. kerületi Simor-utcai gyülekezetben találtak otthonra, ahol József és Terus egyaránt bekapcsolódtak a gyülekezet ifjúsági közösségébe, majd később gyülekezeti tisztséget is vállaltak. Az 1950-es évek első felében, a kommunista éra legvadabb időszakában, amikor a megtorlástól való félelem miatt a gyermekeknek titkolniuk kellett, hogy vallásosra, a felnőtteknek pedig azt, hogy istentiszteletre vagy bibliaórára járnak, a Pálházi-család nyíltan vonult végig a Szapáry-utcán, templomba menet. Hitükben meg nem inogtak, és Isten gondviselése mindig velük volt. Terus gyakran látogatott el a gyülekezeti tagokhoz is az egyházfenntartási járulékot beszélni. Az 1956-os forradalom leverése után mintegy 200 000 honfitárral egyetemben ők is a külföldre menekülést választották, s 1957-ben végül Svédországban kötöttek ki, úgymint Pálházi József és Terus, lányaik Judit és Kati, valamint Terus szülei, Csetényi János és felesége Terus-Mami. A hattagú család első állomáshelye itt Oskarshamn volt. 1958-ban megszületett József és Terus harmadik lánya, Sylvia is, majd a család 1962-ben Malmöbe költözött. Terus a három gyermek nevelése mellett egy szakkurzust kijárva műszaki rajzoló lett egy cégnél, férje József pedig diplomás elektromérnök. Malmöben is megtalálták azt a menekültekből frissen verbuválódott gyülekezeti közösséget, melyet kezdetben Glatz József pásztorolt, s melynek József alapító presbitere is lett. Terus is különféle tisztségeket vállalt: volt presbiter, pénztáros, asszonykőr és varrókőr vezetője, bibliaórák szervezője. A varrottasokból és más dísztagyakból kiállítás szerveztek, az azok eladásából származó összeggel pedig hozzájárultak a Tångagärdei Gyülekezeti Otthon megvásárlásához. Mindezek mellett a Pálházi-család nyitott vendégszerető otthonnal fogadta a távolról érkező régi és új gyülekezeti testvéreket és barátokat, közöttük is a nyugati magyar gyülekezetek legendás személyiségeit, mint Pósfay Györgyöt, Szépfalusi Istvánt, Kelemen Erzsébet testvért Gémes Istvánt, vagy Sztahló Gábor (aki a vészorkorokban zsidó családokat mentett, s akinek nemrég a Deák-téren állítottak szobrot), de megfordult náluk Fabiny Tibor és fia Tamás, jelenleg püspök, ugyanúgy

Gáncs Péter püspök és otthoni lelkesek egész sora, mint Koren Emil, Hafenscher Károly és még nagyon sokan. És negyedszázados szolgálata alatt Koltai Rezső lelkész is úgy tért be hozzájuk, mint második otthonába. Az 1979–1980-as években egymás után három áldott lélek távozott a családból: '79 januárjában meghalt Terus férje, Pálházi József, szeptemberben meghalt édesanyja, Terus-Mami, majd 1980 májusában édesapja is, Csetényi János-bácsi is. Terus 35 esztendőn át méltósággal viselt özvegyiségben élt. Örömet családjában lelte: lányaiban és azok gyermekeiben, unokáiban. Judittól 3 unokája és 2 dédunokája, Sylviától egy unokája született. Az utolsó éveiben jelentkező betegségét türelemmel viselte, és tolokocsiban is eljött istentiszteleti alkalmainkra. 2014. március 29-én csendesén és örökre elaludt. Április 29-én a malmói Stadion-templomban gyermekei, unokái, dédunokái, barátok és ismerősök, a malmói gyülekezet részvételével tartott szertartáson a családi barát, Kellner Berglund Iлона, a svéd egyház lelkésze magyar igékkel búcsúzott tőle. Hamvait a Limhamn-temetőben, korábban eltávozott férjének és szüleinek sírjába helyezték el. Hamvainak súlya nemigen volt több annál a 97 dekánál, amivel született, de világra jött és abból való eltávozta közt 92 esztendő adatott neki. Micsoda 92 esztendő – Seregélyestől Malmöig. Istennek legyen hála érte! (A megemlékezést lányai állították össze).

Sándor József
1955–2014

1955. április 7-én született Zetelakán, idősbik Sándor József és Boldizsár Berta hat gyermeke közül negyedikként: Teréz, György, Berta, József, Lujza és Emma. Édesapja még 1955-ben elhunyt, édesanyja

ma is él, 82 évesen. Sándor József iskoláit Zetelakán és Székelyudvarhelyen végezte. Mint a hegyek lábánál született földije, ő is rajongott a természetért, úgy ismerte a Hargitát, mint tenyerét. Tamási Áron Abeleként vagy Nyíró József Úz Bencéjeként hordozta magában a székelyek legendás múltját, gazdag mondavilágát és színes meséit. 1979. május 5-én a zetelaki római katolikus templomban kötött házasságot az ugyancsak zetelaki születésű Péter Irmával, akivel idén ünnepelték meg házasságuk 35-dik évfordulóját. Gyermekkorától egy életre szóló igaz barátság kötötte sógorához, Péter Mihályhoz, akit 2010-ben 54 évesen ragadtott el a halál. Sándor József és Péter Irma házasságából négy gyermek született: József (1980), Mária (1982, öthónapos korában elhunyt), Anna (1984) és Éva (1989). 1990-ben elhagyva szülőföldjüket, Irma és Jóska Svédországba jöttek. Gyermekeik majd csak két év múlva, 1992-ben követhették őket. Odahaza József előbb cipészként dolgozott 13 évig, majd 8 éven át a Hargita rengetegeit járta, ahol az erdőkitermelésben kapott munkát. Édesapja az Ivó sorompójánál állt őrt a „szent hegy”, a Hargita kapujában. 1998-ban a svédországi magyar protestáns gyülekezet tisztagú küldöttségével Jóska is eljutott Kárpátaljára, ahol könnyes szemmel állt meg a Vereckei hágón, sírva felidézve a Himnusz sorait: „Öseinket felhozád / Kárpát szent bércére, / Általad nyert szép hazát / Bendegúznak vére.” Svédországban Jóska a Ljungbyi acélöntődében dolgozott, 21 éven át. Szabadidejében szeretett hazajárni Erdélybe, a Székelyföldre, de otthonosan mozgott Berekfürdőn is, ahova évek óta visszatértek fürdőzni, kikapcsolódni. Ljungbyben aktív tagja volt a helyi Petőfi egyesületnek ugyanúgy, mint a protestáns gyülekezetnek, vagy a helyi dalárdának. Hangja tisztán csengett, messze szárnyalt, valahányszor jóbarátokkal volt együtt. Ahol megjelent, ott jókedv, vidámság ült az emberek arcára. Sugárzott belőle az életerő, az élni akarás. Felesége és gyermekei mellett nagyon szerette unokáit: a fiától származó Leót és Noémit, és menyének, Helenának gyermekét, Filipet, akit saját unokájaként szeretett. És várta, hogy október 5-én megkereszteljék a kis Mátét, lányának Annának és vejének, ifj. Aracsy Géának elsőszülött gyermekét. 2014. július 30-án Berekfürdőn hazaszólitotta az Úr. Augusztus 15-én nagy részvétellel, népes gyülekezet keretében kísértük utolsó földi útjára Ljungbyben. Isten adjon neki örök nyugalommal!

Székely (Bokor) Teréz
1947–2014

Bokor Teréz 1947. március 29-én Sepsiszentgyörgyön született, egy háromgyermekes polgári családban. 14 évvel idősebb nővére Sárika és 7 évvel idősebb bátyja István mellett boldog gyermekkor adatott neki. Közvetlen és vidám székely lány volt, tehetséges az éneken és a táncban, szívesen állt a színpadon, ahol ritmikus sportgimnasztikában is jeleskedett. A gimnáziumban többek közt a könyvelés és a közgazdaságtan után érdeklődött. 18 éves volt, amikor megismerkedett leendő férjével, egy ifjú, szőke és kékszemű orvossal, Székely Lászlóval, akivel 1966-ban házasságot kötött, mely 48 esztendőre kötötte egybe őket. Egész életén át fáj neki, hogy katolikusként nem részesülhetett egyházi áldásban unitárius férjével, csupán polgári esküvőt köthettek. Már ismeretségük elején közös célként tűzték maguk elé, hogy Nyugaton, a szabad világban kezdenek egy új életet. Többször is próbálkoztak a szökéssel, sikertelenül. 1968 májusában megszületett első gyermekük, László-Olivér. És ugyanabban az évben sikerült Ausztriába jutniuk, azzal az áldozattal, hogy otthon hagyták néhány hónapos gyermeküket. Traiskirchenben, a menekülttáborban hallották, hogy orvosokat toboroznak a svéd egészségügybe. A döntés így Svédországra esett, ahol először az alvestai menekült táborba kerültek. 1969-ben, immár Svédországban megszületett második gyermekük, Attila, aki néhány hónapos korában elhunyt. Az emigráció, a második gyermek halála és első gyermekük hiánya nagy lelki megpróbáltatást jelentett Terikének. 1970-ben Eskilstunában telepedtek le, ahol 39 éven át boldogan éltek. 1970 februárban kiengedték Romániából otthonhagyott fiukat, Olivért. 1972 januárjában megszületett

harmadik gyermekük, Évike. Teréz gyorsan és könnyedén elsajátította a svéd nyelvet. Nagyszerű közösség és barátság alakult ki az emigrált magyarok között és jól beilleszkedtek a svéd közösségbe is. A Székely család vendégszeretete közismert volt mind a magyarok, mind a svédek előtt. Gyakoriak voltak a társasági összejövetelek, ahol finom ételek, italok, nótázás és hajnalig tartó táncmulatság járt. Mindez Terike energiájának, jó kedvének és társasági igényének volt köszönhető. Mindemellett Terike gondoskodott arról is, hogy gyermekei a lehető legjobban elsajátítsák anyanyelvüket és megismerjék kultúrájukat. A magyar identitás megtartásához hozzájárultak a rendszeres nyári magyarországi utazások is. A svéd állampolgárság megszerzése után már Erdélybe is hazautazhattak az otthon maradt rokonokhoz. 1980-ban Teréz és László közös orvosi rendelőt nyitottak, ahol Teréz volt az asszisztens, de a könyvelői tenivalókat is maga végezte. Hivatalosan a HITEM kereskedelmi vállalat elnöknője volt. A vállalkozás hamarosan bővült, és megalakult a Bandella részvénytársaság, amelynek szintén Teréz volt az elnöknője. Különféle találmányokat gyártottak és forgalmaztak belföldön és külföldön egyaránt. E tevékenység sok utazással, nemzetközi kiállításokkal és tárgyalásokkal járt, melyeknek során felkeresték Londont, Párizst, Hongkongot, Kínát, Indiát, több afrikai országot, az Amerikai Egyesült Államokat, és természetesen Németországot, ahova a legtöbb szál fűzte őket. Tevékenységük érdekes színtörténet volt, hogy svédek számára magyarországi utakat is szerveztek. Fiuk, Olivér a debreceni orvosi egyetemen tanult, majd azt sikeresen elvégezve magyar feleséggel, kolleganőjével, Erzsébettel tért vissza Svédországba, 1995-ben. László és Terike lánya, Évike Monacóban a Dél-Európai Egyetemen közgazdaságot és nemzetközi kereskedelmet tanult, majd férjhez ment a norvég Thomashoz, akivel esküvőjüket Magyarországon, Köveskálon tartották. Terikét 5 unokával ajándékozták meg gyermekei: Anna, Balázs, Cecilie, Heidi és Noémi rajongtak nagyanyjukért. 2005-ben Terike és László úgy döntöttek, hogy nyugdíjba vonulnak és Magyarországra költöznek. A Velencei-tó mellett megvették „álomházukat”, 2006-ban megszerezték a magyar állampolgárságot is, és úgy tűnt, hogy ezek után már csak örömteli, szép éveik következnek. 2008 augusztusában Terike megtudta, hogy visszafordíthatatlan betegség lett úrrá rajta

és hosszadalmas kezelések várnak rá. Az utolsó hat év nagyon megviselte, de mindvégig küzdött, és mindent elkövetett, hogy minél tovább lehessen együtt szeretteivel. Utolsó napjaiban minden erejét összeszedve egybehívta összes családtagját, hogy még egyszer mindannyian együtt lehessenek. Utolsó kívánsága az volt, hogy amit a 60-as években lehetetlennek mondtak, most, legalább halála előtt tegyék lehetővé: hadd kaphassa meg a katolikus egyház szertartása szerint Isten áldását a Lászlóval 48 évvel korábban kötött polgári házasságára. Egy nappal halála előtt, a kórházi ágyon fekvve, kívánsága teljesült. Boldogságtól sugárzó arccal feküdt le aznap este, kezében a rózsafüzérrel és az eskető atyától kapott kis kereszttel, esküvői gyűrűvel az ujján, László kezén fogva. Másnap lelkét viszszaadta Teremtő Istenének. Immár Budapesten, a Farkasréti temetőben alussza álmát. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes.

Kóka (Szalkai) Erzsébet
1934–2014

Szalkai Erzsébet 1934. július 14-én született Éradonyban, Bihar megyében. Még nem volt 6 éves sem, amikor édesanyja meghalt és árván maradt testvéreivel, az akkor 4 éves Etelkával és a 8 hónapos Károllyal együtt. 8 éves korában a keresztszülők örökbefogadták, felnevelték és iskoláztatták. A 7 elemi elvégezve ápolónőnek tanult a Marosvásárhelyi Egészségügyi Technikumban. 1957-ben férjhez ment az ugyancsak Éradonyban született Kóka Sándorhoz, aki rövid idő múlva Resicára, a kohászati üzemekhez került. 1958-ban Erzsébet is odaköltözött. Házasságukból két lányuk született: Ilona (1959) és Erzsébet (1961). Resica az egykori Monarchia jelentős iparvárosa volt, a rézbányászat és kohászat egyik központja, ahova Stájeror-

szágból és Tirolból német bányászokat, kohászokat, mesterembereket, Olténiából és a Felvidékről román és szlovák szénégetőket, Olaszországból kőfaragókat telepítettek be. A Resiczai Vasművekben gyártották az első magyar gőzgépeket és mozdonyokat, de gyártottak itt vasúti síneket, vasszerkezetű hidakat, hadianyagot, ezernyi más vasból és acélból készült terméket. Amint Kóka Sándor megbecsült szakember volt a vasművekben, ugyanúgy megbecsült asszisztens volt felesége, Erzsébet is a resicai kórházban, ahol nyugdíjazásáig dolgozott. Közben házat építettek és ott éltek 2011-ig. Erzsébet nevű lányuk már jó ideje Hamburgban, Ilona pedig Malmöben élt családjával együtt. Ide költöztek 2011-ben az idős szülők, akiket lányuk, vejük és az unokák szeretettel vettek körül. S igyekeztek mindent megadni, hogy idős napjaikat boldogan tölthessék a családi körben. Kóka Erzsébetet július 1-én Malmöben kísértük utolsó földi útjára. Isten nyugosztalja!

Takaró Mihály

GYÁSZDAL (Részlet)

III.

Urához ment az Anyám

Dühödten néztem, hogy
Élet-kalászából
Az utolsó, érett szem
Lassan kiperegve
Halkan a semmibe hull,

Csak hallgattam sírva,
Daccal és konokul,
Imára sem nyílt a szám...
– jaj, ó, ezerszer jaj –
Itthagj engem az anyám,

És immáron az, mit
oly régóta sejtek –
megemésztik testét
életfaló sejtek –
jaj, valóság, jaj, igaz!

Most már örökre az...
Gyászdalt írtam neki
Aznapi délután, mikor
– jaj, ó ezerszer jaj! –
Urához ment az anyám.

MEDGIVANDE

till avgiftshjälp

till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige
(Egyházi járulékról szóló BELEEGYEZÉS a Svédországi
Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Härmed ger jag mitt medgivande till avgiftshjälp till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige att genom Skatteverket från och med nästa år och tillsvidare dra av 1 % kyrkoavgift beräknad på min kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomst.

(Ezennel beleegyezésemet adom a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösségnek, hogy a kommunális adóköteles jövedelememre számított 1% -os egyházi járulékot a jövő évtől kezdődően és a továbbiakban az Adóhivatal útján vonja le.)

Namn: _____

(Név)

Personnummer: _____ - _____

(Személyi szám)

Adress: _____

(Cím)

Gata (Utca) / nr (Házzám)

Postadress: _____

(Postai cím)

Postnr (Irányítószám)

Ort (Város)

Datum (Dátum)

Underskrift (Aláírás)

Skicka medgivandet till (A beleegyezést az alábbi címre kell elküldeni):

Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136

För att gälla kommande inkomstår måste medgivandet vara insänt **senast 15-e oktober året innan.**

(Ahhoz, hogy a következő évtől érvényes legyen, a beleegyezést **legkésőbb folyó év október 15-ig** kell beküldeni.)

Medgivandet är giltigt till det återkallas. Blankett för återkallelse

begärs från och sändes in till Pastorsexpeditionen :

(A beleegyezés visszavonásig érvényes. Visszavonási nyomtatványt

a Lelkeszi Hivataltól kell kérni és oda visszaküldeni:

Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136.

Information om statligt stöd i form av avgiftshjälp från Skatteverket, 1% avgift till trossamfund

Kyrkolagen föreskriver skyldighet för medlemmar i Svenska Kyrkan att betala församlingsavgift. Avgiften dras tillsammans med kommunalskatten av utbetalaren av lön, pension eller annan ersättning.

Den som är medlem i ett annat trossamfund kan betala församlingsavgift till detta trossamfund, vilka bestämmer avgiftens storlek och inbetalningssätt. Skatteverket kan hjälpa till med att ta in avgift. Denna kallas för avgiftshjälp.

Rätten till avgiftshjälp ansöks hos regeringen och fattas av regeringen. Hjälpen får endast lämnas till ett registrerat trossamfund som är stabilt, har egen livskraft och bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vill ha på. Fr.o.m. år 2000 upphörde ungerska prästens anställning hos Svenska Kyrkan och i denna rådlösa situationen beslutade den dåvarande ungerska rikskyrkorådet att kyrkoavgiftens storlek och inbetalningssätt blir helt och hållet frivilligt. I denna tio års period bevisades att det var fel att basera samfundets ekonomi på en inte förutseddbar inkomst.

Ungerska Protestantiska Samfundet har ett datoriserat medlemsregister som omfattar ca. 5500 medlemmar, men bara en mindre del av dessa betalar kyrkoavgift direkt till samfundet. Det är många som fortfarande betalar avgiften till Svenska Kyrkan, eller till ett annat trossamfund, men flertalet betalar samtidigt avgift även till Ungerska Protestantiska Samfundet. Men det är många som inte betalar någon kyrkoavgift alls.

Lagen i Sverige säger också att man inte behöver vara medlem i något trossamfund utan man kan stå utanför.

Den som har bestämt sig för medlemskap i vårt samfund och vill delta i vår gemenskap samt använda tjänsterna har också skyldighet att även ekonomiskt bidra till samfundets verksamhet.

Enligt § 10 i våra stadgar kan alla boende i Sverige vara medlem i vårt samfund om "vederbörande efter sina förutsättningar deltar i samfundets aktiviteter och bidrar ekonomiskt till samfundets försörjning samt att den lämnar ett skriftligt medgivande om detta med namnunderskrift".

På grund av ovan nämnda har vi i likhet med andra trossamfund ansökt om stöd i form av avgiftshjälp. Regeringens beslut 2012-06-14: Regeringen bifaller ansökan.

När börjar avdraget av avgift till trossamfundet att göras?

"Medgivande till avgiftshjälp" skall sändas in till pastorsexpeditionen som lämnar vidare till rikskassören senast den 31 oktober. Rikskassören meddelar till Skatteverket en datoriserad förteckning över de medlemmar som har lämnat medgivande till avgiftshjälp. Skatteverket höjer sedan uppgiften om vilket skatteavdrag medlemmens arbetsgivaren skall göra kommande år med 1%.

Hur påverkas medlemmarna?

För den enskilde medlemmen fungerar avgiftshjälpen på så sätt att storleken på det skatteavdrag som arbetsgivaren gör varje månad ökas med avgiften till trossamfundet. Detta registreras automatiskt hos Skatteverket i och med att trossamfundet skickar in sin datoriserad förteckning innan det aktuella inkomståret när avgiftshjälpen skall träda i kraft. Arbetsgivaren hämtar sedan uppgift om rätt skattetabell från Skatteverket där avgiften till trossamfundet är inräknad. Viktigt! Det är förhållandena den 1 november året innan det aktuella inkomståret som avgör om avgift till trossamfund skall betalas. Även om ett medgivande återkallas under året är personen fortfarande avgiftsskyldig för hela året.

Avgiften beräknas på den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten (inkomsten minskad med avdrag t.ex. avdrag för resor till och från arbetet, pensionsparavdrag, grundavdrag).

När upphör avgiften till trossamfundet att dras?

Ett lämnat medgivande om avgiftshjälp är giltigt till dess att återkallelse görs. Om man bestämmer sig för att återkalla detta ska en blanket för återkallelse begäras från pastorsexpeditionen som ska skrivas under med namn och personnummer. Återkallelsen bör ske skriftligt och skickas vidare till rikskassören. Återkallelsen gäller från och med nästa års ingång om återkallelsen görs senast den 1 november året före det kalenderår som avses. Återkallelsen påverkar inte själva medlemskapet.

Avgiftshjälpen avslutas också när någon har bestämt sig för att träda ut ur samfundet, och får en skriftlig bekräftelse för detta.

Den som har återkallat sitt medgivande till avgiftshjälp eller träder ut ur samfundet före den 1 november kommer inte att betala kyrkoavgift fr o m det följande kalenderåret.

Tájékoztatás az 1%-os egyházi járulék bevételezéséhez nyújtott állami segítségről

A törvény előírja a Svéd Egyház tagjainak kötelezettségét, hogy gyülekezeti járulékot fizessenek. A járulékot a kommunális adóval együtt a fizetést, nyugdíjat vagy más jövedelmet folyósító intézmény vonja le.

Más egyházak tagjai járulékukat az illető (más) egyházhoz fizetik, mely maga alapítja meg a járulék mértékét és a befizetés módját. Az Adóhivatal segítséget nyújthat a járulék bevételezéséhez. Ezt nevezik járulékbevételezési segélynek.

A járulékbevételezési segélyre jogosultságról a kormány dönt. Ezt a jogosultságot csak olyan bejegyzett egyházi közösség kaphatja, mely stabil, saját életerővel bír, és hozzájárul a társadalom pillérét jelentő alapvető értékek fenntartásához és erősítéséhez. 2000-től a Svéd Egyház nem alkalmaz magyar lelkészt. Tanácsalanságában az akkori egyházvezetés úgy döntött, hogy az egyházi járulék mértékét és befizetési módját teljes egészében önkéntességi alapra helyezi. Tíz évnyi időszak tapasztalata bebizonyította, hogy téves volt az egyház anyagi gazdálkodását egy megjövendőlhettlen bevételre alapozni.

A Magyar Protestáns Egyházi Közösség számítógépes tagjegyzéke mintegy 5500 tagot tart nyilván, de ezeknek csak egy kisebb része fizet közvetlenül a mi egyházunknak járulékot. Sokan vannak, akik járulékukat továbbra is a Svéd Egyházhoz vagy más egyházhoz/felekezethez fizetik, némelyek egyúttal a Magyar Protestáns Közösséget is támogatván. De sokan vannak, akik egyáltalán nem fizetnek semmiféle járulékot.

Svédországban a törvény kimondja azt is, hogy nem szükséges valamely egyházhoz tartozni, hanem lehet kívülállónak is maradni.

Aki viszont elszánta magát hogy egyháztagunk legyen és részt kíván venni közösségünkben s annak szolgáltatásaival is élni kíván, annak kötelessége az egyház tevékenységéhez anyagilag is hozzájárulni.

Alapszabályzatunk szerint: 10.§. Az Egyházi Közösség tagja lehet minden svédországi lakos, „ha lehetőségei szerint részt vállal az Egyházi Közösség tevékenységében; ha rendszeres anyagi hozzájárulás formájában részt vállal a közös teherviselésből; ha mindezt nyilatkozat aláírásával is kifejezi.”

A fentiek alapján, más egyházakhoz hasonlóan mi is kérvényeztük ezt az állami segítséget, melyet a 2012-06-14-i kormányhatározat értelmében jóváhagyták.

Mikor kezdődik az egyházfenntartási járulék levonása?

Az „Egyházi járulékról szóló beleegyezést” legkésőbb október 31-ig a lelkészi hivatalhoz kell beküldeni, mely azt a főpénztárhoz továbbítja. A főpénztáros számítógépes jegyzéket küld az Adóhivatalnak azon tagokról, akik a járulék ily módon történő bevételezésébe beleegyeztek. Ezután az Adóhivatal 1%-kal megemelt mértékű adólevonásra utasítja a munkaadót a következő évben.

Miként befolyásolja ez a tagokat?

Az egyéni tag számára ez úgy működik, hogy a munkaadó által havonta levonandó adórész nagysága megemelődik az egyházi járulék mértékével. Azzal együtt, hogy az egyház beküldi a következő adóévre vonatkozó „beleegyezők listáját”, az Adóhivatalnál ezt automatikusan bejegyzik. A munkaadó megszerzi az Adóhivaltól az illető munkavállalóra alkalmazandó helyes adótáblázatot, amelyben már benne foglaltatik az egyházi járulék is. Fontos tudni: Azt, hogy egy adott évben sor kerül-e egyházi járulék fizetésére, azt az előző év november 1-én fennállt állapot dönti el. Ha ezt követően, év közben vonná is vissza valaki beleegyezését, az a következő évben még adóköteles marad.

A járulék a megadózendó keresetből kalkulált kommunális bevételi adóra számítódik (a kereset, csökkentve a levonásokkal, pl. levonás a munkahelyre oda-vissza tett utazásokra, nyugdíjtakarék utáni levonás, alapvető levonás stb).

Mikor szűnik meg az egyházi járulék?

Egy leadott beleegyezés addig érvényes, amíg visszavonásra nem kerül. Ha valaki a visszavonás mellett dönt, erre vonatkozó nyomtatványt kell kérnie a Lelkeszi Hivaltól, amit névvel és személyi számával kitölt és aláír. A visszavonásnak írásban kell történnie, melyről a főpénztáros értesítést kap. A visszavonás a következő év elejétől lép érvénybe, ha a visszavonás legkésőbb a vonatkozó naptári év előtti november 1-ig megtörtént. A visszavonás maga nem érinti az egyháztagságot.

A járulék ily módon történő bevételezése akkor is megszűnik, amikor valaki kilép magából az egyházból és erről írásbeli megerősítést kap.

Az, aki egy adott év november 1-e előtt visszavonta beleegyezését, hogy egyházi járulékát így bevételezzék, vagy kilépett az egyházból, a következő naptári évtől nem fizet egyházi járulékot.

ISTENTISZTELETEK NOVEMBER-DECEMBERBEN

NOVEMBER

01	11:00	VÄXJÖ	Mariakyrkan	Kungsvägen 117
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
02	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstadsvägen 21
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	Torpaplan
07	18:30	BORÅS	Hässleholmskyrkan	Vågländsgatan 3
08	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgratan 27
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
09	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
29	13:00	STRÄNGNÄS	Domkyrkan (Mártírok istentisztelete)	
		VÄSTERÅS	Mindhárom gyülekezet híveit a STRÄNGNÄS-i Mártírok istentiszteletére hívjuk. Kérjük a helyi gyülekezeteket, igény szerint szervezzenek közös autóbusszos utazást (Stockholm is ezt teszi).	
		ESKILSTUNA		
		UPPSALA		
30	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	Humlegårdsgatan 13

DECEMBER

06	11:00	VÄXJÖ	Mariakyrkan	úrvacsora	Kungsvägen 117
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora	Köpmansgatan 1
07	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora	Grönevångstorg
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora	Parkvägen 4
13	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora (vendéglelkész szolgálatával)	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora (vendéglelkész szolgálatával)	
14	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	úrvacsora (vendéglelkész szolgálatával)	
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora (vendéglelkész szolgálatával)	
13	13:00	TALLINN	Toomkirik	úrvacsora	Kiriku plats 1
14	13:00	HELSINKI	Alppila	úrvacsora	Kotkankatu 2
	18:00	TAMPERE	Kaleva-templom	úrvacsora	Liisanpuisto 1
19	18:30	BORÅS	Hässleholmskyrkan	úrvacsora	Vågländsgatan 3
20	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora	Pettersbergsgatan 32
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora	Stenbygatan 4
21	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kk.	úrvacsora	Humlegårdsgatan 13
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	úrvacsora	Kvarnortorget

Figyelem! A korábban közölt időpontokhoz képest istentiszteleti rendünkben változások álltak be. Kérjük e most közölt időpontokat betartani!

Tisztelettel kérjük, egyben szeretettel ajánljuk híveinknek, hogy 1%-os egyházi járuléuk (egyházadójuk) befizetését bízzák az Adóhivatalra. Az itt mellékelte (21-22. oldalakon levő) MEDGIVANDE / BELEEGYEZÉS nyomtatvány kitöltésével és beküldésével a jövő évtől kezdve az egyházi járulék összegét az Adóhivatal más adótételekkel együtt automatikusan levonja. Így nem kell a kézhez kapott fizetésünkből vagy nyugdíjünkből egyházi járulékot, egyházadót fizetnünk.

**FIGYELEM! AZ 1%-OS EGYHÁZADÓRA SZÓLÓ
BELEEGYEZÉST (MEDGIVANDE)
OKTÓBER 31-IG KELL BEKÜLDENI!**

keve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja
Az Eszakra élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning Ungarnas
ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Utkommer 4 nummer per år)

Nr. 3 árgang XXII. évfolyam 3. szám

Oktober 2013 október

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorådet)

Szerkesztő (Redaktör)

Molnár-Veress Pál

S-523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Telefon: +46-(0)33-275 022

E-mail: tggparokia@gmail.com

Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda: Graphic City Trading AB
Borås, N. Långgata 47 Tel: +46-(0)33-123 087
Példányszám (Uplaga)
900

Egyházfenntartási járulékot fizető tagjainknak
a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más olvasóinkat kérjük,
tájékoztatásért forduljanak a Lelkesi Hivatalhoz:
523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136
Telefon: +46-(0)33-275 022
Mobil: +46-(0)70-602 29 68

Egyházi Közösségünk Plusgiro számlaszáma:
Ungerska Protestantiska Samfundet

Plusgiro 602047-3

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség
Gyülekezeti Otthona

TÅNGAGÄRDE

az Egyházi Közösség által létrehozott
TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
(Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård) kezelésében áll.

A Gyülekezeti Otthon címe:
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Telefon: +46-(0)33-275 022

A TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNYT
az Egyháztanács által kinevezett
INTEZŐBIZOTTSÁG vezeti.

A TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
INTEZŐBIZOTTSÁGÁNAK
megbízott elnöke
SZŐCS LÁSZLÓ
561 51 HUSKVARNA Lahagsgatan 15
Mobil: +46-(0)70-276 88 45
E-mail: formgravyr@gmail.com

A TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
pénztárosa
GAAL IMRE
561 48 HUSKVARNA Ollonborrvägen 6
Tel: 036-13 45 72 Mobil: +46-(0)70-362 45 72
E-mail: imre.gabriella@telia.com

A Tångagärde Alapítvány Plusgiro számlaszáma:
Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård

Plusgiro 25534-9

**MÁS ÉSZAKI / BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI**
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn
BÁN ISTVÁN
EE-75326 KARLA Ra vald, Harjumaa
Lodjapuu tee 10-1 Mobil: +372-50-696 42

FINNORSZÁG – Helsinki – Tampere
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiankatu 32
Tel: +358-19231242 Mobil: +358-40-960 75 59

Doberdó – Kiürítés (Archív felvétel)

Takaró Mihály

HAZÁM

Ma újra végtelen védtelenül állsz
 szenvedő, szétszabdalt testeddel
 a bankok kamatlábas hernyótalpakon gördülő
 pusztítása elé, hogy megint te, mint 56-ban,
 hogy megint te, mint 48-ban, hogy megint Te,
 mint sok-sok éve annyiszor, szünni nem akaró
 véred hullásával mutasd, bizonyítsd:
 VAN MÁSIK ÉLET IS.

Ma, mikor némely, nyelveden makogó írócska
 neved hallatán ajkbiggyesztve mosolyog,
 szája szegletén a gyűlölet, a megvetés félre
 nem érthető, torz ráncaival, nekik is ezt üzend:
 VAN MÁSIK ÉLET IS!

Népek Krisztusa, Magyarország!
 Lehet, holnap újra felfeszítettetl,
 Lehet, holnap újra tegnapod jön el.

Ezért, magyar írók, megint itt az idő:
 Fülekbe, lelkekbe harsogjatok,
 Rabok legyünk? Nem! Szabadok!

Meddelande till betalningsmottagaren

Till PlusGirokonto

2 55 34-9

Betalningsmottagare

Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård

Avsändare (namn och postadress)

Svenska kronor

öre

Från PlusGiro-/personkonto (vid girering)

#

#

255349#06#

Meddelande till betalningsmottagaren

Till PlusGirokonto

60 20 47-3

Betalningsmottagare

Ungerska Protestantiska Samfundet

Avsändare (namn och postadress)

Svenska kronor

öre

Från PlusGiro-/personkonto (vid girering)

#

#

6020473#06#